24րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6627 — 24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1907 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 30 ՌԱՄԱԶԱՆ 1325 — 6 Novembre 1907 — 24me année № 6627

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	80 Դ.րշ
» ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	108 »
» ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	25 Ֆրք.
» ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	20 »

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرەولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ՔԱՀԱՆԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՊԷՏՔ Է ԲԱՐՁՐԱՑՆԵԼ

Ցայտնի է թէ Եկեղեցւոյ և Կրօնի ծաղկման ու զարգացման վրայ մեծ ազդեցութիւն ունի քահանայութիւնը։ Ցայտնի է նաեւ որ Հայ Եկեղեցւոյ նախնական շրջանին մէջ, Կաթողիկոսէն սկսեալ մինչեւ քահանաներ ամուսնացած էին, և մեր բարձրագոյն հոգեւորականները Ե. դարէն սկսելով ամուրի մնացին։ Եթէ այդ ատեններէն ի վեր ակնարկ մը նետելու ըլլանք ամուրի և ամուսնացեալ կղերին վրայ, կը տեսնենք որ ամուրի կղերը իր զարգացումը կ'առնէ վանքերուն մէջ, հոն կ'ուսանի կրօնական-ուսումնական մթնոլորտի մը մէջ, որ յաճախ խորհրդապաշտութիւն և վերացականութիւն կը բուրէ և վանականութիւնը ժողովուրդին կեանքէն բոլորովին կը հեռանայ իր առաջնորդող գաղափարներով. մինչդեռ ամուսնացեալ հոգեւորականութիւնը կամ քահանայութիւնը իր ծագման առաջին օրէն ի վեր ժողովուրդին մէջ ապրած է «տէր տէր» աշակերտելով այս կամ այն «գիտնական վարդապետին»։ քահանան ժողովուրդին մէջ մնած է և անոր հետ հարստացած ու աղքատացած է. վերջապէս ժողովուրդէն դուրս չկայ քահանայի համար նիւթական և բարոյական գործունէութեան ասպարէզ մը։ Ամենայետին գիւղերէն սկսելով մինչեւ ամէնէն մեծ քաղաքները քահանայութիւնը իր ներկայացուցիչներն ունի։ Մեր Եկեղեցւոյն նշանաւոր հոգեւորականներէն մէկը խօսելով ամուրի և ամուսնացեալ կղերին պաշտօնավարութեան մասին, այն կարծիքը յայտնած է թէ առաջինները անձրեւի կը նմանին, իսկ երկրորդները մշտահոս առուակի կամ գետակի։ Գրեթէ մինչեւ ԺԹ. դար, մեր քահանայութիւնը պաշտամունքի և արարողական պարտաւորութեանց [illegible] շրջանակէն անդին չէր թեւակոխած։ Ամբողջ հին եկեղեց. մատենագրութեան մէջ յայտնի քահանայ մատենագիր մը չունինք. ԺԹ. դարէն ի վեր քահանայութիւնը սկսաւ եկեղեց. գրականութեամբ և վարդապետութեամբ ալ զբաղիլ և հետզհետէ քիչ շատ յայտնի գրագէտներ ընծայել, որոնց թիւը սակայն դեռ այնքան աննշան է որ առանց խղճահարելու կարելի է ըսել որ մեր քահանայութիւնը ընդհանուր առմամբ երանելի՛ տգիտութեան մը մէջ թաղուած է և ո՛չ մեր և օտար մեծ Եկեղեցիներու դաւանութեան, ո՛չ մեր եկեղ. պաշտամունքի կազմակերպութեան ու ո՛չ ալ Ս. Գրոց և Աւետարանական վարդապետութեան պարունակութեան և իմաստի մասին լիակատար գաղափար ունի։ Ինչպէս կ'ուզէք որ քահանայ մը քրիստոնէական բարոյական սկզբունք մը քարոզէ և պաշտպանէ զարգացեալ դասուն վերաբերող շրջանակի մը մէջ, երբ խեղճը բնաւ տեղեկութիւն չունի արդի գրականութեան, գիտութեան և փիլիսոփայութեան մէջ յայտնուած բարոյական ըմբռնումներու մասին։ Հարկաւ քահանան ամէնէն առաջ իր անհատական կեանքով բարի օրինակ պէտք է ըլլայ ժողովուրդին, բայց ագէտ քահանայ մը որքա՜ն ալ պարկեշտ ըլլայ՝ միմիայն իր պարկեշտութեամբը չի կրնար քրիստոնէական վեհ ըմբռնումներու վարդապետ դառնալ և իր համայնքին բոլոր անդամներուն վրայ բարոյական հեղինակութիւն չի կրնար ձեռք բերել։ Մանաւանդ Ի. դարուն մէջ ագէտ քահանայ մը չի կրնար երբեք իր հօտին կրօնական պահանջներուն գոհացում տալ, որովհետեւ այժմ քահանայէն ո՛չ միայն պաշտամունքի վերաբերեալ պարտականութեանց անթերի գործադրումը, այլ նաեւ բարեգործական և դպրոցական հաստատութեանց բարոյական օժանդակութիւն և որ գլխաւորն է իրեն յանձնուած ծուխերուն նիւթական և բարոյական պէտքերուն օժանդակումը կը պահանջուի։ Բողոքական և մասամբ ալ կաթոլիկ Եկեղեցիներուն մէջ աղքատանոցուն և բուն կարօտեալներուն առաջին պաշտպաններն ու հովանաւորները քահանաներն են. անոնք գործ կը գտնեն իրենց ծուխին մէջ անգործ մնացող խեղճերուն և յորդորելով ու խրատելով բազմաթիւ ընտանեկան դժբախտութեանց առջեւը կ'առնեն։ Հարկաւ ծիծաղելի պիտի ըլլար այսօր մեր քահանայութենէն այսպիսի ընկերական ծառայութիւն մը պահանջել, քանի որ անոնք բարոյական հեղինակութիւն չունին, պատրաստուած չեն և յաճախ իրենք քար գայթակղութեան կը դառնան։ Հարուստներուն ձեռքը խաղալիկ են անոնք, քանի որ նիւթապէս և յաճախ նաեւ բարոյապէս անոնցմէ կախում ունին։ Եկեղեցւոյ և նոյն իսկ քրիստոնէական կրօնի, ինչպէս նաեւ հանրային բարոյականի համար այս պարագան շատ մեծ և աւաղ կարեւորութիւն ունի։ Քանի որ ժողովուրդին մէջ քահանայութիւնը կը ներկայացնէ Եկեղեցին և Կրօնը. այս պատճառաւ քահանայական դասուն վարկաբեկութեան և անկման պիտի յաջորդէ ժողովուրդին՝ Եկեղեցիէն և կրօնէն ուծացումը։ Ինչպէս կրնանք դարման տանիլ այս վիճակին։ Պատրիարքական կոնդակ մը, զոր հրատարակեցինք մեր անցեալ ուրբաթ օրուան թիւով, Աւագերէցներու Ժողովին վճռին համաձայն, կը հրամայէ որ քահանաներն իրենց ծուխերու մանրամասն ցուցակներ ներկայացնեն։ Ասո՞վ արդեօք պիտի բարձրանայ քահանայական դասակարգը։ Քանի մը ջոջ քահանաներ, հարուստ ծուխեր ունին և հարկաւ չպիտի ուզեն զանոնք ձեռքէ հանել, անդին աղքատ քահանաներ, նոր ծուխ «որսալու» [illegible] պայքարը պիտի շարունակեն և ուրիշներ նոյն իսկ Ս. «Շունչ» պիտի ծախեն չիչերով, ինչպէս Սամաթիոյ անդրջրհեղեղեան մէկ երէցը և կամ հմայք կամ հմայքներ պիտի յօրինեն Վեցհազարեակի պատուէրներուն համաձայն, ինչպէս կ'ընէ Բերացի տէրտէր մը, և կամ հարուստ աղջիկներ ու երիտասարդներ կը պսակեն ոսկիներու գեղափայլ և գեղահնչիւն հրապոյրէն ազդուելով, եւայլն։

Եկեղեցին և կրօնը բարձրացնելու և անոնց բարոյական ճշմարիտ հեղինակութիւնը վերականգնելու համար՝ անհրաժեշտ են ուսեալ և պարկեշտ քահանաներ։ Բայց պարկեշտ և ուսեալ մարդիկ այսօր քահանայ կը դառնա՞ն։ Այս է ահա՛ խնդիրը։ Քահանայական ասպարէզը նիւթական ապահովութիւն չընծայեր. ժողովուրդին կամաւոր նուէրէն կախուած է քահանային ապրուստը և երէցներ այդ նուէրին քանակը բարձրացնելու համար ստիպուած են հաճոյանալ, քծնիլ, ասոր անոր ձեռք կարկառել։ Ո՞ր ուսեալ և պարկեշտ անձը յանձն կ'առնէ այս ստորնացումը և ապագայի անապահովութիւնը։ Քահանայական դասը բարձրացնելու առաջին պայմանը նիւթական ապահովութիւնն է և երկրորդը՝ արժանաւոր քահանացուներու ընտրութիւնը։ Ասոնք ընդհանուր խօսքեր են սակայն, մտնենք խնդրին մանրամասնութեանց մէջ։

Ինչպէս կարելի է քահանաներու նիւթական ապրուստը ապահովել։ Քահանաներու բարոյական հեղինակութեան և արժանապատուութեան պահպանման համար անհրաժեշտ է որ անոնք ժողովուրդէն որ և է առթիւ և պատրուակաւ իրենց եկեղեցական պաշտօնին վերաբերեալ պարտականութեանց կատարման համար դրամ չըստանան և դրամ առնողներն ալ ծանր տուգանքի և պատժի ենթարկուին։ Ասոր փոխարէն, Թաղ. Խորհուրդները պարտաւոր են իրենց քահանաներուն կանոնաւոր կերպով ամսական վճարելու։ Այս ամսականով քահանան ի վիճակի պէտք է ըլլայ ո՛չ շռայլ և ո՛չ աղքատ՝ այլ միջակ [illegible] դասակարգի մը պէս ապրելու։ Այս ռոճիկին քանակը միջավայրին համաձայն տարբեր կ'ըլլայ բնականաբար։ Կնունք, նշանտուք, հարսնիք, թաղման, տնօրհնէք և այլ առթիւ քահանայից տրուած դրամները ուղղակի Թաղ. Խորհուրդները պէտք է գանձեն և առանց որոշ սակացոյցերու մէջ վճարուած գումարներու վճարման կամ կարգադրութեան (հարկաւ աղքատներուն ամէն ինչ ձրի պիտի ըլլայ) Թաղ. Խորհուրդները պէտք եղած արտօնութիւնը չեն տար։ Բացի ասկէ, թաղին մէջ բնակողներէն, որոնք միայն կրնան նոյն եկեղեցւոյ ծուխ համարուիլ, ամսական որոշ գումար մը պէտք է գանձել անոնց նիւթական կացութեան համաձայն։ Արդէն հարուստ թաղեցիներ մատաղադրէն վճարելու սովորութիւնը ունին, բաւական է որ այս սովորութիւնը կազմակերպուի և աւելի կանոնաւոր և հաստատուն կռուանի մը վրայ դրուի. այն ատեն մեր վերեւ յիշած միջոցով շատ աւելի մեծ հասոյթ պիտի ունենայ եկեղեցին, երբ մանաւանդ ժողովուրդը գիտէ որ իր տուած դրամը պորտաբոյծներ կամ անարժան անձեր չէ՛ որ պիտի կերակրէ։

Արժանաւոր քահանաներ ընտրելու համար պէտք է թերթերու մէջ Պատրիարքարանի կամ Առաջնորդարաններու կողմէ վաւերացեալ յայտարարութիւններ հրատարակել և քահանայացուներէն պահանջել իրենց ուսման, պաշտօնավարութեան, բարքուվարքի վկայականներն ու կենսագրութիւնը, յայտնելով միեւնոյն ժամանակ թէ ամսական ո՞րքան ռոճիկ կրնան տրամադրելի ընել ապագայ քահանային։ Ղրկուած վկայականները Թաղ. Խորհուրդին կամ անոր որոշմամբ կազմուած մասնաժողովի մը քննութեան ենթարկելէն և ստոյգ աղբիւրներէ առացուած վաւերական և անկողմնակալ տեղեկութիւններէ ետքը՝ ընտրութիւնը կատարել։ Այսպէսով ժողովուրդը կամ թաղականութիւնը ստիպուած կ'ըլլայ քահանայացուին արժէքը դրամով գնահատելու և անարժէք մարդիկ այլ եւս մուտք չեն գտներ Եկեղեցւոյ սեմէն ներս ու քահանայութիւնը չեն ստորնացներ ա՛յն աստիճան, որ ժողովուրդը ըսէ—«Մարդ չդարձար, քահանայ կը դառնաս»։

Հոգեւոր բարձրագոյն իշխանութիւնը եթէ լուրջ ջանք մը ընել կ'ուզէ քահանայութիւնը բարձրացնելու համար, թո՛ղ այս կարեւոր խնդիրները նկատի առնել հաճի և Հրահանգ մը չինէ որ գոնէ նախակրթարանի ուսում չունեցողներ ասկէ ետքը գիւղերու մէջ, իսկ երկրորդական դպրոցներ չաւարտողներ՝ մեծ քաղաքներու մէջ քահանայ ընտրուելու իրաւունք չունենան։

Մեր այս առաջարկները առ այժմ կը ներկայացնենք ընդհանուր գիծերով։ Ասոնք արդէն նոյն իսկ հայ համայնքներու մէջ իրագործուած և մեծ յաջողութիւն գտած են։ Թաղ. Խորհուրդներու վրայ մասնաւոր և բարոյական պատասխանատուութիւն կը ծանրանայ քահանայական դասուն բարւոքման համար և կը յուսանք թէ անոնք Եկեղեցւոյն և իրենց շահը կ'ըմբռնեն։ Առանց այս երկու արմատական միջոցներուն անկարելի է քահանայական խնդիրը լուծել, որ այնքան մեծ կարեւորութիւն ունի մեր Եկեղեցւոյ և համայնքին համար։

ՏՕՔԹ. Յ. ԹՕՓՃԵԱՆ

ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՔԻՉ ՄԸ ԳԻՆԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Դարձեալ երկու խօսք՝ մեր տեղական գինիներուն վրայ.—Լաւ շինուած մառան մը ի՛նչ պայմաններ միացնելու է իր վրայ.— Տաք երկիրներու մէջ մառանը ինչպէս շինուելու է.— Գինիին պահպանութեանը վնասող պարագաներ.— Փոքր թղթակցութիւն։

Այն երկիրներուն մէջ ուր այգեգործութիւնը ընդարձակ սահմանի մը վրայ կը կատարուի, կլիմայի թոյլատուութեան շնորհիւ, խաղողի բերքը սովորաբար և մեծ մասամբ, գինեգործութեան կը յատկացուի. ուրիշ առթիւ(*) ըսինք արդէն թէ այս արհեստը ո՛րքան կարեւորութիւն ունի Եւրոպայի մէջ. Թուրքիոյ մէջ ալ գինիի առեւտուրը, հիմակուանին հետ բաղդատմամբ, կրնայ շատո՛ւ ա՛լ աւելի մեծ աղբիւր մը դառնալ, եթէ անոր պատրաստութիւնը աւելի խնամով կատարուի և գինեգործական արհեստին բոլոր զանազան մանրամասնութիւններն ի կիր արկուին անթերի կերպով։

Թուրքիա, ինչպէս ըսինք արդէն, գինիի պատրաստութեան համար լաւ խաղող կրնայ արտադրել և արդէն կ'արտադրէ ալ. երկրին մեծագոյն մասը յարմարութիւն ունի այգիի մշակութեան. պատճառ մը չկայ ուրեմն որ մեր գինեգործ դասակարգը վար մնայ իր եւրոպացի արհեստակիցներէն. առէ՛ք մեր գինիներուն մեծագոյն մասը, և պիտի տեսնէք թէ ոմանք չխմուելու աստիճան թթու են, ոմանք այնչա՜փ անոյշ որ իսկապէս օշարակէ տարբերութիւն չունին. իսկ մէկ մասն ալ դառնահամ, զոր մերժած են պուսքօ անճահ անուամբ։

Անոնք որ սովորութիւն ըրած են այս կամ այն տեղական գինին սպառելու, ճաշի միջոցին, սովորաբար այնպէս կը կարծեն որ խաղողն է պատճառ գինիին այսպէս թթու, անոյշ և կամ դառնահամ ըլլալուն. զարմանալին այն է որ՝ կարծողներ իսկ կան թէ ատոնք գինիի մը համար մասնայատկութիւններ են. այսպիսի գնահատութիւն մը բնականաբար շատ սխալ է. իրենք առիթ չեն ունեցած եւրոպական գինիներ ճաշակելու. փափկաճաշակ և գինիէ հասկցող Եւրոպացիներու համար մեր գինիները առհասարակ, անհամ և անախորժ ըմպելիներ են, կամ ինչպէս իրենք սովոր են ըսել, պարզապէս դեղեր (drogues) են։ Պէտք է աշխատինք ազնուացնելու մեր տեղական գինիները և այս ալ ա՛յն ատեն միայն կարելի կ'ըլլայ, երբ գինեգործութիւնը, ինչպէս ըսինք, մեր մէջ ալ ի գործ դրուի արհեստին պահանջած բոլոր մանրամասնութիւններովը։

Պէտք է սա ալ աւելցնել թէ գինի խմելու սովորութիւնը տարածելու է հասարակութեան գոնէ բարեկեցիկ դասակարգին մէջ. եթէ այսպէս կ'ըսեմ, չկարծուի թէ կ'ուզեմ արբեցութիւնը քաջալերել. արբեցութիւնը տարբեր բան է, ճաշերու միջոցին չափաւոր քանակութեամբ գինի խմելը տարբեր բան է. իմ գործս գինեմոլներու հետ չէ. Բագոսի պոչը պինդ բռնողներու հետ գործ չունիմ. միայն կը փափաքիմ և նոյն իսկ կը պահանջեմ որ չափաւոր աստիճանով անոր երկրպագողներն ալ, տգիտութեամբ՝ մէկ ջրով չլուացուին չափազանց ժուժկալութիւն կեղծող դասակարգի մը կողմէ։

Ընտիր գինի արտադրելու համար, չի բաւեր միայն ընտիր խաղող ունենալ. ճիշդ է թէ խաղողը՝ գինիին նախնական նիւթը (մասսէի աւլիէ, matière première) կը կազմէ. բայց գինիի պատրաստութեան յատկացուած տեղը կամ մառանն ալ պէտք է յարմար ըլլայ և իրեն անհրաժեշտ եղած կազմածները պարունակէ ամբողջովին։

Տաք երկիրներու մէջ շինուած մառանը պէտք է ըլլայ գետնափոր. շէնքին ճակատը դէպի հիւսիս դարձած ըլլալու է. հովանաւոր ծառերով պէտք է շրջապատուած ըլլայ. վերջապէս արեւը ուղղակի ազդելու չէ մառանին ներսի կողմը. հակառակ պարագային մէջ՝ քաղցուկը (շըրա, moût) կանոնաւոր և միօրինակ կերպով չկրնար խմորուիլ. այդ խմորումը խիստ աղմկալի և փոթորկալից վիճակի մը մէջ կը կատարուի. մինչդեռ, ընդհակառակը, կարելի եղածին չափ հանդարտ կերպով կատարուելու է, որպէսզի հետզհետէ շաքարին խմորումով գոյացած ալքօլը առանց ցնդելու մնայ գինիին մէջ և անոր բաղադրութեանը անմիջական մասը կազմող գործարանաւոր թթուներու (համըզաթը ուզվիէ, acides organiques) հետ միանալով, յառաջ բերէ կարգ մը եթերներ, որոնք գինիին պիտի տան մասնաւոր և ախորժելի համ մը, փափուկ հոտ մը և խնկելի բոյր մը։

Այն երկիրներուն մէջ ուր աշնան իսկ, ջերմաչափը շուքին մէջ, 40-45 աստիճան ցոյց կուտայ դեռ, դժուար է չափաւոր զովութիւն մը պահել մառանին մէջ. այն ատեն տաքութեան ազդեցութիւնը մինչեւ աստիճան մը մեղմացնելու համար, մառանին պատերը մասնաւոր կերպով կը շինեն. նախ՝ փոխանակ աղիւսի, միայն քար կը գործածեն. երկրորդը առաջինին չափ չի՛ տաքնար դրսէն, որով դէպի ներս ալ շատ տաքութիւն չի հաղորդեր. ասկէց զատ, մէկ կանգունի չափ ալ հաստ շինուած կ'ըլլան. այս պայմաններով ալ չգոհանալով, փոխանակ սովոր պատի, կրկին՝ այսինքն իրարու զուգահեռական պատեր կը շինեն. երկուքին մէջ եղած հեռաւորութիւնը 30—35 հար. մեդր կ'ըլլայ. այնպէս որ, երբ արեւուն ազդեցութեամբը դրսի պատը չափազանց տաքնայ, այդ տաքութիւնը դէպի ներսի պատը, գրեթէ չի հաղորդուիր. երկու պատերուն մէջ մթնոլորտի խաւ մը կայ որ [illegible] արգելք կ'ըլլայ։

Տաք երկիրներու մէջ այս կերպ պատի դրութիւնը միայն մառանի համար չէ, այլ ուրիշ շէնքերու շինութեան մէջ ալ ի գործ կը դրուի, և բնականաբար լաւ արդիւնքներ կուտայ արդէն։

Գինիի պատրաստութեան և պահպանման յատկացուած շէնքը, ամէն պարագայի մէջ, միշտ զով ըլլալու է. երկրորդ տարին թեւակոխած գինին, երբ մառանին բարեխառնութեան բարձրանալուն հետեւանօք կրկին անգամ խմորի, լաւ հետեւանք չունենար, որովհետեւ այդ երկրորդ խմորման հետեւանքով, գինին իր աղէկ յստակութիւնը (պէրրաքլըք, limpidité) կը կորսնցնէ, կը պղտորի. տակառին յատակը նստած մրուրը (թորթու, lie) կը խառնուի գինիին հետ. ալ անկէ վերջը այդ վիճակը առած գինին յստակելը (տուրուլթմաք, clarifier) շատ դժուար կ'ըլլայ, բայց սա ալ կայ որ, վերջապէս անկարելի ալ չէ։

Պղտոր գինին յստակելու համար այլ և այլ միջոցներ կան. այդ առթիւ ուրիշ անգամ պիտի գրենք, քանի որ գինեգործութեամբ զբաղող անձանց համար շատ օգտակար կրնան ըլլալ անոնք։

Գինիի մառանի (շէրապ մաղզէնի, cellier) մասին վերը մեր տուած մէկ քանի ամփոփ տեղեկութիւնները ամբողջացնելու համար, պէտք է ըսել նաեւ որ մառանը աւելի մութ ըլլալու է քան լուսաւոր, միշտ խոնաւութենէ և օդի հոսանքներէ զերծ ըլլալով. խոնաւութիւնը ինչ ինչ անկայուն բոյսերու ծագման և ծաւալման պատճառ կ'ըլլայ. ատոնք ալ, իրենց կարգին, գինիի հիւանդութիւններ առաջ կը բերեն. որպէսզի մառանին մթնոլորտը չոր ըլլայ, պէտք է որ անոր յատակը լաւ ծեծուած և նստած հողով ծածկուած ըլլայ. անշուշտ նախընտրելի է որ այդ յատակը [illegible] կրով (չիմէնթօ, ciment) ամբողջովին ծեփուած ըլլայ, և որ և է պատճառաւ գետինը թափուած ջրերը, այդ յատակին տրուած շեղութենէն օգտուելով երթան ժողվուին մառանին դուրսը շինուած փոս մը մէջ, բայց այդ փոսին մէջ աղտոտ և նեխեալ ջուրեր ժողվուելու չեն. հակառակ պարագային, անոնց նեխումը մեծապէս կը վնասէ մառանին մէջ մթերուած գինիներուն։

Մառանին մէջ երբեք պէտք չէ մթերել այնպիսի բերքեր կամ նիւթեր որոնք կրնան խմորիլ. այդ կարգէն են զանազան բանջարեղէնները, պտուղները եւն.։

Մառանին մէջ քացախի տակառ երբեք գտնուելու չէ. քացախը առաջ բերող սունկը, որուն գիտական անունն է mycoderma aceti, կրնայ իր իրաւասութեան սահմանները անցնելով, տակառով պահուած գինիներուն վրայ ալ ազդել և անոնց տակաւ քացխելուն պատճառ ըլլալ։

Ինչպէս կը տեսնուի մեր այսօրուան Ասուլիսէն, մառանը գլխաւոր դեր մը կը խաղայ գինեգործութեան մէջ. պէտք է կարելի եղածին չափ մօտենալ մեր վերեւ թուած պայմաններուն, գինի անուան արժանի՝ կազդուրիչ, զովարար և միանգամայն զուարթացուցիչ ըմպելի մը պատրաստելու համար։

Մեր այսօրուան Ասուլիսը փակելէ առաջ, դարձեալ կը կրկնենք. եթէ յաջողինք խնամով պատրաստուած գինիներ ունենալ, հիմակուանին հետ բաղդատմամբ շատ աւելի կարեւոր չափով կրնանք գինիի արտածութիւն ընել եւրոպական հրապարակներու վրայ։

Իզմիրի, Էտիրնէի, Այնթապի, Պրուսայի, Բըրք Քիլիսէի, Քարթալի գինիներն ունին արդէն իրենց մէջ լաւ գինիներ ըլլալու նախնական տարրը. վերջերս առիթ ունեցանք Խարբերդի գինիներն ալ ճաշակելու. ատոնց ամէնքն ալ մեր վաճառականութեան համար արտածութեան նիւթ կրնան մատակարարել, բաւական է որ լաւ համոզուինք սա կէտին վրայ թէ գինեգործութիւնը, բայց ո՛չ թէ արբեցութիւնը, ժամագործութենէն աւելի փափուկ արհեստ մըն է։

Նարին — Ն. Գ. ԳԱԼՖԱԵԱՆ

ՓՈՔՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

(Տ. Մ. Պոլսոյ).— Շագանակի սառնոյշ (պուզլու քէսթանէ շէքէրի, marrons glacés) պատրաստելու համար, պէտք է ամէնէն խոշոր և ամէնէն գեղեցիկները զատել. անոնց կեղեւը հանելէն վերջը թեթեւ կրակի մը վրայ խաշելու է. երբ սկսին կակղնալ, վար առէք և զգուշութեամբ ներքին կեղեւը կամ մաշկը մաքրեցէք։

Այս գործողութենէն վերջը, շաքար ջուր կարեցէք. միայն թէ ասոր աստիճանը պէտք է ըլլայ 15°, Պոմէի շաքարաչափով, քիչ մըն ալ համեմունք (վանիլիա, vanille) աւելցուցէք այդ շաքար ջրին մէջ և մաքրուած շագանակները մէջը պարպեցէք, 10—15 վայրկեան եփ գալէն վերջը, ծակոտկէն շերեփով (սիւզ-

---

(*) Տե՛ս Արեւելք թիւ 6581։

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (13)

ԺԱՔ ՊՐԻԵՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՖՕՆ-ՔՈՒՎԷՐԹԻ ԶԱՂԱՑՔԸ

Ի.

— Անոր հետ տեսա՞ծ են զիս։

— Այո՛, և երէկ առաւուն...

— Ո՞վ տեսած է։

— Բայց Միլու... երէկ... մայր Ուրնոյի բնակարանը...

— Միլո՛ւ...

Այս անգամ Ալպեր չկրցաւ ինքզինքը զսպել ու ինք ալ բարկացաւ։

— Քու Միլուդ փոխանակ զիս լրտեսելու, աւելի լաւ կ'ընէր որ իր հօրը վրայ հսկէր։ Վերջերս պարտէզին մէջ գողութիւն ըրած պահուն բռնուեցաւ։ Իրեն վերաբերեալ բաներուն թո՛ղ խառնուի,

[illegible]

սիէն հեգնական ձայնով մը պատասխանեց.

— Ա՛հ, կը սկսիս բարկանալ և պաշտպանութիւնդ կորսնցնել, հիմա որ ծրագիրներդ երեւան ելան և ամէնուն առջեւ պիտի պարզուի խայտառակութիւնդ...

Ալպեր սպառնական ձեւով մը յառաջացաւ. բայց Լիւսիէն շարունակեց.

— Այո՛, քու խայտառակութիւնդ, քու կեղծիքդ... քու վատութիւնդ...

Լիւսիէն դեռ չաւարտած իր խօսքը, Ալպերի երկու ձեռքերը ծանրացան իր ուսերուն վրայ, ծունկերը գետնին հաւասար դարձնելով։ Երիտասարդ բժիշկը փորձեց դիմադրել և ինքզինքը պաշտպանեց իր բովանդակ ուժով... Բայց Ալպերի հետ պայքարելու չափ զօրաւոր չըլլալուն, շուտով ընկճուեցաւ։ Բարեբախտաբար Ալպեր ինքզինքը զսպեց իսկոյն և ըսաւ.

— Կրնամ [illegible] պէս ճզմզմել քեզ, բայց իմ ուժս չարաչար չպիտի գործածեմ. Նախատինքներդ քանի տեղ չեմ դներ և կը հեռանամ։

Ալպեր դուրս ելաւ, [illegible]

Լիւսիէն, ոտքի ելաւ իր պարտութեան վրայ ամօթահար, ու Ալպերի հեռացումը տեսնելով մրմնջեց.

— Նորէն իրար պիտի տեսնենք։ Ամէն ինչ վերջ գտած չէ մեր միջեւ։

Ու իր կարգին դուրս ելաւ։

Ը.

Մալք, Տիկին Մարիզի ու իր զաւկին բնակավայրը, հողային գեղեցիկ կալուած մըն էր, Վիլֆրանշէն երկու քիլոմեթր հեռու։ Հարիւր հեքթար տարածութեամբ այգի և աղուոր դաշտ մը ունէր, որ իր երկայնութեան մէջ կը կտրէր Սօրն-Բրօվանսի ոռոգման ծառայող ջրանցքը։

Ալպեր ջուրին եզերքը կը շրջագայէր՝ այն փառաւոր սօսիներուն տակ, որոնք [illegible] կը հովանաւորէին՝ Լիւսիէնի գրգռութիւններուն և առտուան պարզուած ցաւալի տեսարանին վրայ կը խորհէր, բայց չէր կրնար [illegible] դրդող պատճառները հասկնալ։ Դառն ծիծաղ մը կը կծկէր բերանը ու Ալպեր մտովի կ'ըսէր.

— Ի՞նչ պէտք ունիմ կեանքս կնճռոտելու։ Աւելի՞ լաւ չըլլար որ հեռանամ հոսկէ։ Եթէ մի՛միայն [illegible]

Ալպերի անտանելի կը թուէր սա գաղափարը թէ Լիւսիէն ու Միլու պիտի իմանային, եթէ երբեք Մայր Ուրնոյի տանը երթար նորէն։

— Տիկին տը Բապրոլի գործին պիտի գայ։ Ամէն ոք պիտի կարծէ թէ հարուստ ամուսնութիւն մը կնքել կ'ուզեմ։ Ինչ ամօթ ու անպատուութիւն։ Առաջին ներշնչումիս հետեւելով պէտք է մեկնիմ հոսկէ, երկար ճամբորդութիւն մը կատարելու համար։

Ալպեր քիչ յետոյ կը խորհէր.

— Ա՛հ, ինչո՞ւ համար դուրս ելայ առջի օր, ինչո՞ւ համար բլուրին ճամբան բռնեցի։ Ճակատագիրն է որ զիս առաջնորդեց մայր Ուրնոյի մօտ. Բայց անգամ մըն ալ հոն չպիտի երթամ։ Ոչ, չպիտի երթամ։

Ալպեր քանի մը ժամ այդ որոշման մէջ անդրդուելի մնաց։ Բայց երբ արեգակը սկսաւ հորիզոնին վրայ խոնարհիլ, ու հասաւ այն պահը՝ ուր Մարթի հանդիպած էր առջի օրը, գերմարդկային ուժ մը դէպի մայր Ուրնոյի հին բնակարանը մղեց երիտասարդը։

— Չպիտի երթամ հոն, և չեմ ուզեր երթալ, մրմնջեց Ալպեր։

Ու ջրանցքը անցնելով բլրակներուն կողմը գնաց։

[illegible]

Բայց սէրը, կամքէն աւելի զօրաւոր, դէպի առաջ կը մղէր զինքը, ըսելով.

«Քալէ՛, քալէ՛։»

Տառապագին դէմքով մը կը յառաջանար Ալպեր, աջ ու ձախ դիտելով... Ամէն վայրկեան կը սպասէր որ Լիւսիէն կամ Միլու երեւան գար։ Դէմքը կարմրած, Ալպեր կը յառաջանար միշտ։ Ընդհուպ պառաւ կնոջ տան առջեւ գտաւ ինքզինքը։ Բայց պարտէզին սեմին վրայ կանգ առաւ, շուարած ու զարմացած։ Մարթ իր սովորական տեղը չէր գտնուեր։ Ամբողջ պարտէզը պտտեցաւ, բայց ո՛չ ոք տեսաւ։ Դիտեց որ տան դուռն ու փեղկերը գոցուած էին։ Շէնքին շրջանը ըրաւ։ Կասկած չկար. մայր Ուրնօ ալ բացակայ էր։

Ալպեր տան առջեւ գնաց, [illegible] վրայ նստաւ, երկար ատեն այդ դիրքին մէջ մնաց, չյաջողելով իր մտածումները կարգի դնել։ Յետոյ խորհելով որ Միլու և Լիւսիէն կրնային զինքը լրտեսել ու իր կեցուածքին վրայ խնդալ, ոտքի ելաւ ու մեկնեցաւ, վերջին ակնարկ մը ձգելէ յետոյ պարտէզին վրայ։

Այն ատեն միայն հասկցաւ թէ Մարթ ի՛նչ տեղ գրաւած էր իր սրտին մէջ։ Ի՛նչ [illegible]

սա էր որ Մարթ այդ օրը չէր եկած մայր Ուրնոյի բնակարանը։ Սակայն քիչ մը խորհելով այդ բանին վրայ, Ալպեր ըմբռնեց որ շատ բնական էր այդ բացակայութիւնը։ Մարթ խօսք տուած չէր այդ օրը գալու։ Թերեւս Ալպերի յաճախակի հանդիպումներէն նեղուած էր մանկամարդ աղջիկը, և ուրեմն գուցէ անհաճոյ թուած էր երիտասարդը։ Այդ մտածումը սոսկում պատճառեց Ալպերի։ Սակայն որոճաց անոր վրայ՝ հաճոյք զգալով ինքզինքը տառապեցնելէն։

— Կ'երեւայ թէ [illegible] տպաւորութիւնը գործեր եմ անոր վրայ։ Երկար ատեն անտարբեր, բաւական ձախաւեր և նոյն իսկ գեղջուկ վարմունք մը ունեցած եմ անոր հանդէպ։

Եւ ահա ինքզինքին խոստովանեցաւ.

— Աստուած իմ, ո՜րքան կը սիրեմ Մարթը։ Երբեք չէի կարծեր որ պիտի կրնամ այսքան սիրել զինքը։

Ու Ալպեր շատ որոշ զգայութիւնն ունեցաւ որ ինքզինքին տէրը չէր ալ ան։ Մէկ վայրկեանի մէջ անհետացած էին իր խղճահարութիւնները, խղճի խայթերը, սկեպտիկութիւնը, կնոջ վրայ ունեցած [illegible]

(Շարունակելի)

կեն fաcրf) մը հանեցէք զանոնք զգուշութեամբ և թել մաղի մը վրայ տարածեցէք նօսր կերպով և վրան թուղթով մը գոցեցէք. հետեւեալ օրը 18 աստիճան չաքար ջրի մէջ պարպելով, մէկ եփ մը բերել տալու և դարձեալ չորեփով հանելու է. երրորդ օրը չաքար ջրին աստիճանը պէտք է ըլլայ 25, չորրորդ օրը 28 և հինգերորդ օրը 33. ամէն անգամուն ալ, միայն մէկ եփ մը բերելը բաւական է։

Թել մաղը որուն վրայ պիտի տարածենք չագանակները, պէտք է որ հովուտ և չուք տեղ մը զետեղուի, երկու-երեք օր ետև այսպէս թողնելէն վերջը, կրնաք տուփի մը մէջ լեցնել և չոր տեղ մը պահել, ի հարկին սպառելու համար, առանց մոռնալու այս տողերը գրողն ալ։

(Կ. Մ. Կ. Պոլիս).— Երբ ձեր գործածելիք տակառը նոր է, միայն անգամ մը մաքուր ջրով լուալը բաւական է. իսկ եթէ արդէն գործածուած տակառ է, միայն պարզ ջրով լուալը բաւական չէ. պէտք է նատրոնի բիւրեղեալ կտորներ (սոտա բարչասը, պիլլուրաքը, cristaux de soude) ալ խառնել ջրին մէջ և անով լաւ մը լուալ տակառը. վերջը՝ հալած ծծմբի մէջ թաթխուած լաթի կտոր այրելու է տակառին մէջ և այդ միջոցին ծակը գոց պահելու է. կէս ժամ վերջը ծակը բացէք, թողուցէք որ օդանի, ալ անկէ ետքը կրնաք գինին լեցնել այդ տակառին մէջ, ապականելու վախ չկայ ամենեւին։

Գինիի մեծ գործարանաց մէջ տակառները արագ կերպով մաքրելու համար ջրի շոգի կը գործածեն և ասոր համար մասնաւոր մեքենայ մը կայ որ շոգի կ'արտադրէ։

(Ա. Խ. Էսիրճի).— Ոլոռնի (պիզիլիա, pois) հատիկները ներսէն կրծող միջատը, չամբարանին կամ մթերանոցին մէջ չէ որ կը գոյանայ. դեռ ոլոռնը դաշտը գտնուած միջոցին այդ միջատը իր բոյնը դրած է անոր հատիկներուն մէջ։

Ահաւասիկ կտրուկ միջոց մը ոչնչացունելու համար այդ աւերիչ միջատը. ոլոռնը փոխադրեցէք չամբարանը և անոր պատուհանները գոցելով ձմեռուան եղանակին, տաքցուցէք այդ չամբարանը. տաքութեան ազդեցութեամբը, հատիկներուն մէջ գտնուած միջատները կատարեալ վիճակ (թամ պեօճէֆ, insecte parfait) մը առնելով դուրս կ'ելնեն, առանց երկար բարակ հատիկները կրծելու ժամանակ ունենալու. երբ կը տեսնէք այս պարագան, բաց, այսինքն անամպ գիշեր մը ընտրեցէք և այն ատեն պատուհանները բաց թողուցէք. գիշերուան ցրտէն, այդ միջատները կ'ոչնչանան ամբողջովին։

(Գ. Կ. Կիրասոն).— Պտուղ և բանջարեղէն չորցնելու արհեստը սորվեցնող գիրքերուն լաւագոյնն է հետեւեալը.

Traité pratique du séchage des fruits et des légumes. par Nanot et Tritschler. գինն է 3 ֆր. 50 սանթ. դիմեցէք Բարիզի գրավաճառաց։

(Տ. Փ. Կ. Պոլիս).— Ձմեռուան եղանակին մէջ թարմ խաղող պահելու արհեստի մասին տեղեկութիւններ տուինք արդէն. դիմեցէք Արեւելքի 6557 թւոյն։

(Մ. Ա. Ռոտոսթօ).— Գետնասունկը (մանթար, champignon) կը սիրէք, բայց միանգամայն չափազանց ալ կը վախնաք ուտելէ, որովհետեւ թունաւորը չէք կրնար զանազանել անթոյնէն. գրով բացատրելը երկայն է. փորձառու անձանց դիմեցէք. եթէ չէք վստահիր անոնց, դարձեալ չարունակեցէք վախնալ. լաւագոյն միջոցն է աս, չը վտանգուելու համար. այս մասին մասնաւոր գիրքեր ալ կան. ահաւասիկ ատոնց գլխաւորը.

Atlas des champignons comestibles et vénéneux. par Boques. chez Masson et Cie., Editeur à Paris.

Սքանչելի աշխատութիւն մըն է, 24 գունաւոր տախտակներով զարդարուած. գինն է 15 ֆր.։

ՆՈՅՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՄԵՏԱՂՆԵՐՈՒՆ ԱՆԿՈՒՄԸ

Նիւ-Եորքեան կրախին, կարգ մը հրապարակաց անանկութեանց առթած արհաւիրքին և զանազան կեդրոններու մէջ տիրող դրամական անձկութեան հաւասար, օրուան կարեւոր խնդիր մըն է նաև մետաղներուն անկումը, որուն վրայ պիտի արժէր որ մեր ընթերցողներուն հաղորդենք կարգ մը չահեկան տեղեկութիւններ և նոյն առիթով ներկայացնենք կարելի եղածին չափ ամփոփ և վաւերական տեսութիւն մը, զի այս անկումը, տնտեսական և սեղանաւորական կրկնակ տեսակէտներով, ունեցած է անանկ հետեւանքներ որոնք ո՛չ հետաքրքրական, ո՛չ ալ տարօրինակ ըլլալէ կը դադրին։

Անկումը որ է՛ն առաջ Նոր-Աշխարհի հրապարակներուն, մասնաւորապէս Նիւ-Եորքի մէջ ծայր տուաւ, ծաւալեցաւ անմիջապէս եւրոպական գրեթէ բոլոր ճարտարագործական քաղաքները, որովհետեւ թէև պղինձի գործառնութիւնները այնքան չեն զբաղեցներ, օրինակի համար, Ֆրանսացի դրամագլխատէրերը, անհամեմատ աւելի իր չահագրգռեն Անգլօ-Սաքսոնները, սակայն նոյն ատեն Անագի, Կապարի, Արծաթի և Զինկի արժէքներն ալ զգալի անկում մը կրած ըլլալուն, գրեթէ ամէն տեղ հաւասարապէս անկումին յուզումը և մտահոգութիւնը զգացուեցաւ նոյն չափով։ Հանքային բաժնեթուղթերու արժէքը մետաղներու գիներէն կախում ունենալով, պատահեցաւ որ նոյն արժեթղթոց մէջն ալ տարբերութիւններ երեւան գան և գրեթէ ամբողջ հրապարակը խախտի։

Տարօրինակ չպիտի թուի ուրեմն երբ ըսենք թէ «Սթանտարտ» պղինձի ընկերութեան արժեթուղթերը առաջին ամիսներէն մինչեւ այսօր 114 սթէրլինէն իջած ըլլան 57.1.2ի, Անագինը 200 սթէրլինէն 139.—ի, Կապարինը 23.16.—էն 18.3.—ի, Զինկինը 28.1.—էն 21.3.8ի և վերջապէս Արծաթինը՝ 32.7.16էն 28.1.4ի։

Ահա՛ թուանշաններ որոնք ինքնին աւելի պերճախօս են քան որ և է երկար նկարագրութիւն մը եղելութեանց։

** Հիմակ յաջորդաբար կրնանք քննել այս մետաղներէն իւրաքանչիւրին արդի վիճակը։ Նախ, à tout seigneur, tout honneur. պղինձը որ վեց ամիս առաջ կրնար իրմով արդարացնել նշանաբանը. «Quo non ascendam?», առաջին յուսախաբութիւնը կրեց։ Այնքա՛ն բարձրացած էր, այնքա՛ն արժեքաւորուած՝ որ ինկած ատեն գլխիվայր ինկաւ և գլխու պտոյտ պատճառեց չորս դին և ցնորեց ամէնուն միտքը։ Մարտ ամսոյ սկիզբները, թօնօ գլուխ յիսուն սթէրլինի մօտ նուազում մը ունեցած էր, այսինքն հարիւրին գրեթէ 45. Կարելի չէ ըսել և պնդել թէ կանխաւ թօնօն մինչեւ 110 սթէրլինի բարձրանալովը սակարանական ճարտար խաղի մը ենթարկուած ըլլայ կամ պղինձի հսկայ արտադրիչ տուներ օգնած ըլլան այս բարձրացումին. բնաւ. հաւանականութիւնը սա է որ պղինձի վրայ օրէ օր չափազանց մեծ քանակութեամբ խնդրանքներ եղած ըլլալով զանազան հրապարակներէ, ճարտարագործական նորանոր չինութեանց պէտքին համար, անոր արժէքը նոյն համեմատութեամբ բարձրացում կրեց և հասաւ արտասովոր աստիճանի մը։ 1897 տարին արտադրուած է 420 հազար թօնօ պղինձ և սպառած 435 հազար 7 հարիւր թօնօ. 1901ին 535 հազար թօնօ արտադրուած է և 492 հազար սպառած. իսկ թողլով միւս տարիները, ներկայ տարւոյն ընթացքին մէջ արտադրուած է 732 հազար 500 թօնօ և սպառուած 739 հազար 600 թօնօ։

Ուրեմն խնդրանքի և մատուցման սովորական օրէնքէն չեղելով, վերջին տարիներուն պղինձը արտադրուածէն աւելի սպառում ունեցած է և որով անայլայլ բարձրացում կրած է իր սովորական արժէքին վրայ։ Պատահեցաւ որ այս բարձրացումին հետեւանքով, պղինձէ պատրաստուած ճարտարագործական առարկաներն ալ սուղնան և այնպէս ծախուին, ինչ որ գործարանատէրերը կը քաջալերէր պղինձին բարձրացումէն չերկնչիլ և ուզուած գինը վճարել միշտ։ Ահա՛ այս կէտին մէջն է սխալ առնուած քայլը որ իր վնասները բերաւ անմիջապէս, զի երբ գործը չահաւորելու հանգամանքն առաւ, գնողները վարանեցան առաջուան պէս սուղ սուղ վճարելու և բնական է որ խնդրանքը հետզհետէ նուազելով պատրաստ առարկաներու վաճառման մէջ, մետաղին նախնական գինն ալ սկսէր իջնալ։ Նոյն միջոցին, պղինձի է՛ն նշանաւոր վաճառականներէն մէկուն ներկայացուցած Տունը որ է United Metals Selling Cie և որ մինակը կը սպառէր Ամալկամաթէտ, Ամէրիգէն Սմէլթինկ, Նորթէ Պըյթ և Օրիզոնայի հանքային ամբողջ արտադրութիւնները, գրեթէ տարին 630 միլիոն սթերլինի արժէքով պղինձ,— չկասեցաւ հրապարակին երկիւղալի կացութեան առջեւ և ամէն ճարտար ու խորամանկ միջոցներ ձեռք առաւ գիները ամուր և իրենց բարձր վիճակին մէջ բռնելու նպատակով։ Միւս կողմէ, ուրիշ ո՛չ նուազ համբաւաւոր Տուներ վարձուած լրագիրներու միջոցաւ մէջտեղ կը դնէին յիշեալ վաճառատան երեւակայական յերիւրանքները գիները չիջեցնելու գործին մէջ, բայց նոյն հաստատութիւնը չէր դադրեր իր քաջութիւնը և ուժը պարզելէ ամէն կողմ, համոզիչ փաստերով հաւատացնելու հրապարակին թէ է՛ն մեծ ստոքը ինքն ունէր միայն և հետեւաբար կարող էր, թերթի միջոցաւ, առաջնութեան իրաւունքը չահիլ։ Սակայն, հակառակ բոլոր այս պայքարներուն, պատահեցաւ որ վրայ հասնի նոյն ատեններուն դրամական անձկութիւնը որ յանկարծական կերպով սուր հանգամանք մը առաւ և որ ամէն բան իր իսկական վիճակին մէջ պարզեց և քայքայեց բոլոր գաղտնիքներու չէնքը։ Եւ անկումը թափով տեղի ունեցաւ նոյն հետայն։

Եւրոպական հրապարակներուն վրայ այս անկումին ազդեցութիւնը զգալի եղաւ իսկոյն։ Պղինձի գործառնութիւնը, արդէն ինքնին մութ, աղջամղջային երեւոյթ մը կը ստանար և ամէն ոք սա գաղափարը կ'ունենար թէ է՛ն լաւագոյն միջոցը ետ քաշուիլն էր, կարելի եղածին չափ անվնաս և ճարպիկութեամբ։ Նոյն ատեն, է՛ն տարօրինակ լուրերը կը հասնէին Նիւ-Եորքէն և կը պատմուէին Բանքի չահագէտներուն մտային տարօրինակութեան վրայ տեսակ տեսակ պատմութիւններ, իբր թէ Amalgamatedի հանքերուն տէրը Մ. Պրատտիթեն, իր փեսին Մ. Ռոճըրսի հետ, գործին սառցած déconfitureէն գժուած ըլլան և մէկը, երբ հակառակութիւն, պղինձի գիներուն անկումին համեմատութիւն և միւսը անոնց բարձրացումին ջանք ըրած ըլլան, վարձու բռնուած լրագիրներու ճարպիկ խմբակի մը միջոցաւ։ Գործին սառցած այս կերպ մը կատակերգական վիճակին հակառակ, անկումը օր ըստ օրէ կը մեծնար. Ներկայ տարւոյ յունուարէն ի վեր, երբ պղինձը 108.76էր, այսօր կ'արժէ միայն 55.10 չիլին, միջին հաշւով։ Այս վիճակին մէջ, սակայն, կարելի չէ ըսել թէ պղինձին գինը իր է՛ն վար աստիճանին հասած ըլլայ, քանի որ նախորդ տարիներու միջոցին, վերոյիշեալ գինէն ալ վար արժած է երբեմն. կը վախցուի միայն որ ներկայ ընդհանուր տագնապին պատճառաւ այդ գնոյն վրայ նոր անկում մը եւս առաջ գայ և խանգարէ բոլոր հրապարակներուն վրայ եղած պղինձի գործառնութիւնները։

** Գալով հիմա միւս մետաղներուն, կրնանք ըսել թէ անոնց ալ գինները անհամեմատապէս ինկած են վերջին տարիներուն և մասնաւանդ 1907ի մէջ։ Այսպէս, անագին անկումը եղած է 100էն 30ի չափ, զինկինը 24 հարիւրին, կապարինը 15 և արծաթինը 13 հարիւրին։

Այս անկումը աւելի զգալի պիտի նկատուէր եթէ նկատողութեան առնուէր սա պարագան թէ 1907ի առաջին ամիսներուն նոյն մետաղները աւելի բարձր արժէք մը ունէին նախորդ տարիներէն։ Ինչ որ եղաւ, մէկ քանի ամիսներու միջոցին եղաւ, յանկարծապէս և անկումը չարունակուեցաւ անընդհատ, առանց վարանումի։ Առաջին հարուածը անագին վիճակուած էր և որ Նոր-Աշխարհէն սառցուած անհնարին լուրերուն վրայ, թօնոյին 5 սթերլին 10 չիլին կորսնցուց մէկէն։ Կապարին գինը նոյն կերպով իջաւ, երեք օրուան մէջ կորսնցնելով 15 չիլին։ Յունիս մէկին, կապարին գիները հարիւրին 20 ինկան նորէն և այս անկումին պատճառն ալ ամերիկեան չահադիտութեանց կը վերագրուի, նկատելով որ կապարի վաճառականութիւնը միացած է այսօր ամբողջովին American Smelting and Refining Co. հաստատութեան տնօրէն Մ. Կուկէնհայմի ձեռքին մէջ որ նշանաւոր թրոսթ մըն է, ուզածին պէս հրապարակին վրայ գործող և սպառող։ Կապարի սպառումին նուազման վրայ, այս խիզախ մարդը բոլոր ջանքը թափեց վաճառման գինը իջեցնելու, ի վնաս միւս վաճառողներուն, բայց երբ տեսաւ և համոզուեցաւ թէ չպիտի յաջողի, հրաւիրեց զանոնք որ իրեն հետ միանալով սենդիքա մը կազմեն, բայց այս ջանքերն ալ ապարդիւն մնացին և մետաղին գինը սկսաւ ետ երթալ դարձեալ. միւս կողմէն, սպառումը ա՛լ աւելի կը պակսէր և կապար արտադրողները հազարաւոր թօնոներու պաշարի մը առջեւ կը գտնէին ինքզինքնին։ Խնդիր է գիտնալ հիմա թէ Ամերիկայի մէջ գտնուող ստոքները պիտի կարենա՞ն ճնշել հրապարակին և յանկարծական խնդրանքներու սկզբնաւորութեան մը տեղի տալ։

Վերջապէս, կապարին եւ անագին նման, արծաթն ու զինկն ալ ենթարկուեցան անկումի և իրենց վիճակը անորոշ է տակաւին. միայն երկաթն է որ իբրեւ այս տարօրինակ կացութեան մէջ կը դիմադրէ երկաթի պէս։

Մետաղներու հրապարակին վրայ տեղի ունեցած չահադիտութեան վնասը կարելի չըլլալով իսկ ուրանալ, կրնանք եզրակացնել թէ այս անկումին մէջ կայ նաև սա ճշմարտութիւնը թէ ճարտարագործութիւնը նուազ բարերար և չահաւոր վիճակ մը կը պարզէ այսօր. կարգ մը տնտեսագէտներ, ինչպէս Բօլ Լըռուա Պօլիէօ, կ'եզրակացնեն թէ ճարտարագործութեան զարգացումը նպաստած ըլլալով պահ մը գիներու բարձրացումին և գործին չահադիտութեանց, անտրամաբանական չպիտի ըլլար հետեւցնել թէ եղած անկումն ալ միւս կողմէ հետեւանքն է ճարտարագործուած առարկաներուն նուազ խնդրանքին և նուազ սպառումին։ Վերջերս հրատարակուած վիճակագրութիւնները թէև չեն արդարացներ այս ենթադրութիւնը տնտեսագէտներուն, սակայն ընդհանուր առումով սա իրաւ է որ ամէն կողմ չափազանց բան արտադրուած է ճարտարագործական առարկաներու, վերարտադրում եղած է (sur production) և այս է որ դրամին սղութեան և նուազումին հետեւանքով, պատճառ տուած է գործերու անդիմադրելի հիւծագնութեան մը, յետաձգումի մը։

Ժամանակ կ'ուզէ որ մետաղներու գիները իրենց սովորական արժէքին հասնին. մինչեւ որ Ամերիկայի վիճակը չյայտնաբերուի, խոհեմութենէ հեռանալու չէ և պէտք է թողուլ որ եղած չահադիտութիւնները իրենք իսկ իրենց ձեռքով դարմանեն բոլոր չարիքները։

ՊԻԶՆԷՍՄԷՆ

ԱՌՈՂՋԻՆ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Գլխու մազերը երբեմն հիւանդագին վիճակ մը կ'առնեն, այսինքն մազերուն ծայրերը 2–3 ճիւղերու կը բաժնուին։ Թէպէտ այս վիճակը մազի լուրջ հիւանդութիւն մը չէ, բայց կրնայ վերջ ի վերջոյ հերաթափութիւն առաջ բերել. ճիւղաւորման այս վիճակը չատ անգամ առողջ մազերու վրայ կը տեսնուի։ Այս վիճակը կ'անհետանայ չուտով երբ մազերուն ծայրերը կտրուին յաճախ։ Ասկէ զատ մաքուր պահելու և մերթ ընդ մերթ խուզելու է մազերը։ Մազերուն ծայրը ճիւղաւորուած ատեն ալ, կարելի եղածին չափ փութկոտութեամբ սանտրելու և խուզելու է զանոնք։

Օ. ԱՐՁՈՒՄԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԷՆ ՏԱՐԻՔԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅԵՆ
ՄԻՔԱՅԵԼ ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ
Հրատարակուած են
Ի՛ՆՉ ՊԷՏՔ Է ԳԻՏՆԱՅ
ԴԵՌԱՏԻ
ՄԱՆՉ ՄԸ
ԵՒ
Ի՛ՆՉ ՊԷՏՔ Է ԳԻՏՆԱՅ
ԴԵՌԱՏԻ
ԱՂՋԻԿ ՄԸ
Իւրաքանչիւր հատորին գինն է 7 դրշ.
Կեդրոնատեղին է Սագաեան տպարան, Կալաթիա և Պոլսոյ գրատունք։ 10–9

ԱՒԵԼՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ
ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԼԻՍԷ ԲԵՐԱՅԻ
(Lycée Français de Péra)
Սեղանաւորական և Առեւտրական Դասախօսութիւնք պիտի սկսին Նոյեմբեր 1ին (Ն. Տ.) և պիտի չարունակուին ամէն օր, իրիկուան ժամ 6էն 7 (Ր. Ե.)։
Դասախօսութիւնք ձրի են և միմիայն արձանագրութեան համար մէկ օսմ. ոսկի կանխավճարի մը պէտք կայ։ 15–15

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱԳԷՏ ՄԸ ԿԸ ՔՆՆԱԴԱՏԷ ԱՆԳԼԻԱՆ

Թայմզ չաբաթ օրուան իր թիւին մէջ կը հրատարակէ, նամակի ձեւով, ընդարձակ հեռագիր մը Պ. Հիրսթի կողմէ ուղղուած, ամերիկացի քաղաքագէտ մը, որ Նիւ-Եորքի կառավարչի պաշտօնին համար ինքզինքը ընտրելի առաջարկեց, և որ հինգ մեծ թերթերու տէրն է։ Այդ նամակին մէջ, որ խիստ ազդու ոճով գրուած է, Պ. Հիրսթ կ'ընդդիմաբանէ Թայմզի Նիւ-Եորքի թղթակցին մէկ քանի յայտարարութեանց։ Այս վերջինը սեպտեմբեր 29 թուական հեռագրով մը կը ծանուցանէր թէ Պ. Հիրսթ սպանեւամերիկեան պատերազմին համար բոլոր Ամերիկացիներուն մէջ գլխաւոր պատասխանատուն է։ Թայմզի թղթակցին հեռագիրը նաև կը վերաբերէր Մ. Նահանգաց լրագիրներուն ընթացքին Ճափոնի հանդէպ։ Պ. Հիրսթ կը յայտարարէ թէ Սպանիա միայն միակ պատասխանատուն է այդ պատերազմին։ Պ. Հիրսթ, ճափոնական խնդիրը ձեռք առնելով, կ'ըսէ թէ Մ. Նահանգներուն պէս խաղաղասէր երկիր մը եթէ պատերազմելու հարկադրուի, Ճափոն պիտի ըլլայ ատոր պատասխանատուն, քանի որ Անգլիոյ գաղտնի աջակցութիւնը և քաջալերութիւնը գօտեպնդում մը պիտի ըլլայ անոր։ Պ. Հիրսթ կը յայտարարէ թէ Ամերիկացիները մինչեւ լաւ ըմբռնած են Անգլիոյ ընթացքը Մ. Նահանգաց հանդէպ, հակառակ բարեկամական ամէն տեսակ արտայայտութեանց։ Պ. Հիրսթ յետոյ կը խօսի Անգլիոյ գաղտնի ազդեցութեանց և նպատակներուն վրայ, Ամերիկայի պաշտօնական թշնամին նկատելով Անգլիան։ Պ. Հիրսթ, իր նամակը աւարտելով կը յայտարարէ թէ Մ. Նահանգաց ամէն երկրաչէր քաղաքացիները պատրաստ են օժ տալ Պ. Ռուզվելտի՝ ամերիկեան նաւատորմին ուղեւորութեան մասին։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Հողագործական կուսակցութիւնը կ'երեւայ թէ օժ պիտի տայ Սակարանի նոր օրէնքին նախարարական ծրագրին։ Պայմանաժամով վաճառումը սեղանաւորական հրապարակին վրայ միայն պիտի վերահսկուի. Արմտիքներու համար պիտի արգիլուի. անհատականներուն պատիժը մեծապէս պիտի աւելնայ։ Այդ թոյլատուութիւնը որուն նպատակն է արմտիքի գիները հողագործականներուն համար չահաւոր սակի մը մէջ պահել, այս վերջիններուն տալիք քուէին գինը պիտի ըլլայ՝ արժեթղթերու Սակարանին մէջ պայմանաժամով վաճառման վերահաստատման ի նպաստ։

—Վիլհէլմ կայսրը պատասխանեց գերման ճարտարագործներու համաժողովին հեռագրին, որով կը յայտարարէին թէ անհամեմատ է բարեկարգութիւնը պահպանել գործարաններուն մէջ։ Կայսրը ըսաւ, —«Իղձ է թէ գործատէրերու, պաշտօնեաներու և գործաւորներու միաձայն ու խաղաղական աշխատակցութիւնը գերման ճարտարագործութեան համար պահպանէ իր անխռով աշխատութեամբ, ճարտարութեամբ և ուղղամտութեամբ ձեռք բերած բարձր համարումը։ Կը մաղթեմ նաև որ պահէ համաշխարհային ճարտարագործութեան առջեւէն երթալու փառաւոր տիտղոսը՝ գործաւորներու վիճակը բարելաւելու մասին իր ձեռք առած միջոցներով։»

—Քամէրունի և Քօնկոյի սահմանագլուխը գծելու պաշտօն ունեցող ֆրանքեւգերման յանձնաժողովը մօտերս իր երկրորդ նիստը պիտի գումարէ Պերլինի մէջ։

—Վիլհէլմ կայսրը հեռագիր մը ուղղեց Նորթ Տոյչէր Լոյտի չոգենաւային Ընկերութեան նախագահ Պ. Կէօրկ Բլաթի՝ իբրեւ պատասխան այն հեռագրին որ կը ծանուցանէր թէ Քայզէր Վիլհէլմ-տէր Կրոս չոգենաւը իր վերջին ուղեւորութեան, իր ղեկը կորսնցնելէ ետքը, 1800 ծովային մղոն տեղ գացած և, տիրող փոթորիկին հակառակ, մէկ քանի ժամ յապաղումով միայն իր երթալիք տեղը հասած է։ Աւասիկ կայսեր հեռագիրը.

Ընդունեցէք անկեղծ չնորհակալութիւններս Քայզէր Վիլհէլմ-տէր-Կրոսի վերաբերեալ ձեր հեռագրին համար. Նաև ջերմագին չնորհաւորութիւններս այն պարագային համար որով այդ նաւը այնքան արագութեամբ ուղեւորած է, ղեկը կորսնցուցած ըլլալով հանդերձ։ Գոհունակութեանս մէկ նոր ապացոյց պիտի տամ նաւապետ Բօլաքի։

— Պրիւնսվիքի մէջ լոյս տեսնելիք «Բրաունշվայգի զօրավար մը» անուն զինուորական նոր վէպին հրատարակութիւնը արգիլուեցաւ։ Միլիդէրիշէ Բոլիդիշէ Քոռեսբոնտէնց մէկ քանի տեղեկութիւններ կուտայ այդ զգայացունց հրատարակութեան հեղինակին նկատմամբ։ Երիտասարդ հարիւրապետ մըն է՝ կցորդ Վէսթֆալիոյ մէջ զինուորագրութեան չրջանակի մը։ Կը վերաբերի ազնուական ընտանիքի մը՝ ազգական Քրուփի ընտանիքին և վերջերս դեռ Մէցի մէջ էր։ Վէպին անցքերը այդ քաղաքին մէջ տեղի կ'ունենան։ Մէկ քանի բարձրաստիճան սպաներ մեծ ճշդութեամբ ներկայացուած են։ Վէպին հրատարակութիւնը մեծ գայթակղութիւն մը առաջ պիտի բերէր։

— Գերմանիոյ Նախարարապետին եւ գերման Պետութեանց ելմտական նախարարներուն միջեւ տեղի ունեցած խորհրդակցութիւնը զանազան մեկնութեանց առարկայ կ'ըլլայ քաղաքական միջավայրերու մէջ։ Այնպէս կը նկատուի թէ երկրին ելմտական կացութիւնը անհրաժեշտ ընծայած էր այդ տեսակ խորհրդակցութիւն մը, Պերլինէր Թակեպլաթ կ'ըսէ թէ Գերմանիա դրամի ստիպողական պէտք ունի։

— Պոլէի մէջ երկաթուղիի կառախումբ մը, ուղեւոր բերելով, կամուրջին վրայէն ձորին մէջ ինկաւ ամբողջովին։ Չորս հոգի վայրկենապէս մեռան. տասը հոգի ծանրապէս վիրաւորուեցան, որոնց մէկը քիչ ետքը մեռաւ։

ԱՆԳԼԻԱ

Պաթէնպերկի իշխանուհին, ուրբաթ գիշեր, Քէնսինկթընի պալատին մէջ սեղան մը տուաւ ի պատիւ Սպանիոյ Թագաւորին ու Թագուհիին։ Ներկայ գտնուեցան նաև Էտուարտ Թագաւորը, Կալլէսի իշխանը, Քօննոթի դուքսը ու դքսուհին և արքայական գերդաստանին անդամներէն ոմանք։ Սպանիոյ Թագաւորը և Թագուհին յայտարարեցին թէ զգացուած են իրենց այդ այցելութեանը համար։

— Ուրբաթ իրիկուն ամբողջ Անգլիոյ մէջ թաղապետական ընտրութիւններ կատարուեցան։ Արդիւնքները խիստ նպաստաւոր են պահպանողականներուն համար. նաև մեծ պարտութեան մը մատնած են ընկերվարական կուսակցութիւնը, որ բազմաթիւ ընտրելիներ ներկայացուցած էր։ Ինչպէս յայտնի է, վերջերս հրատարակուած օրէնքով մը կիները ընտրելի են թաղապետական խորհուրդներուն համար։ Մինչեւ հիմա չորս կիներ ընտրուեցան։ Ատոնց մէկը Տիկին Ելիզաբէթ Կէրրէթ Անտէրսըն, Օլտպըրկի մէջ, մեծ համբաւ ունեցող բժշկուհի մըն է։

— Կլասկոյի մէջ քանի մը չոգենաւեր վարձուեցան երկու հարիւր հազար թոնայէ աւելի ածուխ փոխադրելու Խաղաղական ովկէանոս երթալիք ամերիկեան զրահաւորներուն համար։

ՊԻՈՍ Ժ. ՊԱՊԸ

Իտալիա լրագիրը սա տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Պապին առողջական վիճակին վրայ.— Պիոս Ժ. մէկ քանի օրէ ի վեր տկար ըլլալով, իր բժիշկը՝ Տօքթ. Բէդացցին բերել տուաւ։ Ծերունի և կրօնական խնդիրներու առթիւ յուզուած, Պապը կը տառապի դժուարաշնչութենէ և հեղձուկէ, որ երբեմն նեղութիւն կը պատճառէ։ Վերջերս մաքուր օդ չնչելու համար Պապը Վատիկանի պարտէզներուն մէջ պտոյտ մը կատարեց, հակառակ անձրեւոտ և խոնաւ օդին։ Հիմա ատոր հետեւանքը կը կրէ, տառապելով ձախ սրունքին վրայ յօդացաւէ, սակայն չատ թեթեւ է և կրնայ ընդունիլ իրեն ներկայացողները։ Տօքթ. Բէդացցի յայտարարեց Պապին թէ պէտք է զգուշանայ ցուրտէ ու խոնաւութենէ։ Պիոս Ժ. չի սիրեր բժիշկները։ Տօքթ. Բէդացցի պարտաւոր է գէթ չաբաթը մէկ անգամ Պապին ներկայանալով քննել անոր առողջական վիճակը, բայց Պապը չուզեր և միայն ինքզինքը չատ անհանգիստ զգալու միջոցին հրաւիրել կուտայ բժիշկը։

ՎԱՏԻԿԱՆ ԵՒ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐԸ

Պավիերացի քահանայ մը՝ Հ. Միւլլէր, որ Ռենասանս անուն պարբերական կաթոլիկ թերթ մը կը հրատարակէ՝ իբրեւ կրօնական նոր գաղափարներու ջատագով, արգելքի ենթարկուեցաւ Միւնիխի արքեպիսկոպոսին հրամանով, վասն զի յօդուածի մը մէջ Ռոթէնպուրկի նախկին եպիսկոպոսը՝ մոնսենեօր Հէֆէլէյը խստիւ քննադատած էր։ Այդ եկեղեցականը ժէզուիթ մըն է և եռանդուն պաշտպան մը Գերմանիոյ մէջ անդրալեռնականութեան։

— Քէօլնի արքեպիսկոպոս Ֆիշէր կարտինալը Քէօլն հրաւիրեց Շրէօրս բրոֆէսէօրը, բացատրութիւններ տալու անոր։ Պ. Շրէօրս, որ Պոնի համալսարանին աստուածաբանութեան ուսուցիչն է, չընդունեց այդ հրաւէրը, չճանչնալով Քէօլնի արքեպիսկոպոսին ձեռնհասութիւնը համալսարանական այդ խնդրոյն մէջ։ Այնպէս կը նկատէ թէ արքեպիսկոպոսը միայն կրթական նախարարին յայտագիր մը ուղղելու իրաւունք ունի։ Պոնի կաթոլիկ համալսարանականներուն ընկերակցութիւնները որոշեցին բողոքել Քէօլնի արքեպիսկոպոսին այդ արարքին դէմ և խմբովին արձանագրուիլ Շրէօրս բրոֆէսէօրին աստուածաբանական դասախօսութեանց համար, զորս վերոյիշեալ եկեղեցականը արգիլած է. նաև որոշեցին մասնակցիլ ի պատիւ Շրէօրս բրոֆէսէօրին կատարուելիք տօնակատարութեան մը։ Մինչդեռ այս խնդիրը կը զբաղեցնէ կրթական նախարարը, Ռոթէնպուրկի եպիսկոպոսը և կղերին մէկ մասը բողոքեցին Ուլմի լրագրին դէմ, որ իրենց ընթացքը ու արարքը քննադատած է՝ կրօնական նոր գաղափարներու դէմ իրենց մաքառումին առթիւ։

ՔՈՒՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Բրոֆ. Ռոպէրթ Քոխ արեւելեան Ափրիկէի մէջ քնախտի խուզարկութեան մասին ձեռք բերած արդիւնքին վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդած է Լոքալ Անցայկէր թղթակցին, որ Բրոֆ. Քոխի հետ Ափրիկէէ դարձին միեւնոյն չոգենաւին մէջ կը գտնուէր. — Բրոֆ. Քոխ քնախտը արեւելեան Ափրիկէի համար ընդհանրապէս և գերման արեւելեան Ափրիկէի համար մասնաւորապէս մեծ վտանգ մը կը համարի, եթէ վիճակը այսպէս չարունակէ։ Այս համաճարակը ո՛ւր որ երեւի, ամբողջ ժողովուրդը կը վարակէ՝ սպիտակամորթներն ալ մէկտեղ ըլլալով։ Եթէ հիւանդները իրենք իրենց թողուին, մահն անխուսափելի է։ Այս ախտին վարակիչն է կլօսինա բալբալիս անուն ճանճ մը, որ չատ տարածուած է հոն ամենուրեք։ Ախտին վարակումէն մինչեւ երեւան ելլելը չատ երկար կը տեւէ։ Վարակուողները ի սկզբան ախտէն ո և է հետք չեն ցուցներ իրենց վրայ, նոյն իսկ իրենց արեան մէջ եթէ ատոր մանրէին գոյութիւնը հաստատուի։ Դանկանիքա լիճին արեւելեան ափին վրայ, գերման գաղթականութեան մէջ, Շիրադի կոչուած տեղը այդ ախտին կեդրոնն ըլլալը հաստատուած է։ Հոն ժողովուրդը կը ծիծաղի երբ ըսուի իրենց թէ ամէնքն ալ հիւանդ են։ Բրոֆ. Քոխ իր խուզարկութեանց յարմարագոյն վայր ընտրած էր Վիքթորիա լիճին մէջ Սէզէ ժայռոտ կղզին, ուր ախտը մասնաւոր սաստկութեամբ կը տիրէ, և որուն բնակիչները այդ ախտէն մեռնելու դատապարտուած են։ Բրոֆ. Քոխ լերկ ժայռին վրայ, յարդէ հիւղակի մը մէջ, մէկ ու կէս տարիի չափ առանձին ապրեցաւ, նախնական վիճակի մէջ, և միայն իրեն յանձնուած գործով զբաղեցաւ։ Վիեննացի երկու բրոֆէսէօրներ, որոնց հանդիպեցաւ իր այդ կամաւոր աքսորավայրին մէջ, միակ Եւրոպացիներն էին զորս տեսած է Քոխ, գերման կառավարութենէն իրեն իբրեւ օգնական տրուած երկու ընկերներէն զատ։ Բրոֆ. Քոխի՝ Վիքթորիա լիճին վրայ ըրած իր այդ խուզարկութեանց գլխաւոր արդիւնքը եղած է քնախտին ապահովագոյն կերպով ճանչցուիլը և անոր բուժման եղանակը։ Բրոֆ. Քոխ զառիկէ պատրաստուած դեղի մը ներարկումով ինքզինքը զերծ պահած է այդ ախտէն։ Այդ դեղը կը կասեցնէ ախտին յառաջացումը։ Հետեւաբար ախտին առաջքն առնելու գլխաւոր միջոցներէն մէկն է հիւանդը դարմանել, հսկել անոր վրայ և թոյլ չտալ որ ախտը իր գտնուած տեղէն չվարակուած վայր մը փոխադրուի։ Ասոր համար ալ այդ գործին նախապատրաստուած բժիշկներ պէտք են։ Բրոֆ. Քոխ կարեւոր գիւտեր ըրած է քնախտին և կոկորդիլոսին միջեւ գտնուած առնչութեանց վրայ։ Կոկորդիլոս գտնուած տեղերու մէջ վտանգաւոր միջատին գոյութիւնն ալ հաստատած է, ափունքէն քիչ հեռաւորութեան վրայ։ Կոկորդիլոսին արիւնը գլխաւոր սնունդն է կլօսինա բալբալիս անուն մժեղին, որ անոր զրահնման թեփերուն տակի փափուկ տեղերէն արիւնը կը ծծէ։ Քոխ հաստատած է այդ պարագան, կոկորդիլոսի արիւն գտնելով մանրացոյցով կլօսինա մժեղին մէջ։ Այս ճանճը կատարելապէս ջնջել անկարելի է, վասն զի այդ միջատը հալածուելով, կ'երթայ ապաստանիլ կոկորդիլոսներու վրայ։ Ախտին վարակումէն զերծ մնալու միակ կարելիութիւնը այդ մժեղին գոյութիւն չունեցած վայրերու մէջ բնակիլն է։ Քոխ միակ գաղափար մը ունի, այն է կոկորդիլոսները բնաջինջ ընել։ Ընդարձակօրէն ուսումնասիրած է այդ վտանգաւոր ախտը և մտադիր է հրատարակել իր այդ ուսումնասիրութեանց արդիւնքը։ Ատոնց մէջ հետաքրքրական դիտողութիւններ կան, օրինակի համար, կոկորդիլոսը հաւկիթ ածելէն ետքը կը հսկէ անոնց վրայ, որպէս զի գետնածիծերէն չկոխկռտուին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Իւլտըզի առաջին աստիճան տրուեցաւ Կայս. Պալատան քարտուղարներէն Թեվֆիգ էֆ.ի և Սալիհէի աստիճան՝ Նիզամէտտին պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Զօր գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Մուշի գաւառին նախկին կառավարիչ Մեհմէտ Րաշիտ փաշա։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Ականաւոր Իֆթիխար պատուանշան տրուեցաւ Իտալիոյ նախարարապետ Պ. Ճոլիդդիի և արտաքին գործոց նախարար Պ. Դիդդոնիի։ Ականաւոր Մէճիտիէ՝ Իտալիոյ Վեհ. Թագաւորին առաջին թիկնապահ Պրաստի զօրավարին։ Առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ Իտալիոյ արտաքին գործոց խորհրդական Պ. Պոլլաթի և դիւանապետ Քարլոդի մարքիզին։ Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Իտալիոյ Վեհ. Թագաւորին թիկնապահներէն Բռամոնտօ գնդապետին և երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ արքայական պալատան արարողապետ Զենօ դուքսին։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Անգլիոյ նշանաւոր գրագէտներէն Սըր Արթըր Քօնան Տոյլի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Պելճիգայի Լիէժ քաղաքին ելեկտրագիտութեան վարժարանին չրջանաւարտներէն ճարտարագէտ Պ. Բլաթոն Լուքիտիսի։

— Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Իտալիոյ Վեհ. Թագուհիին պատւոյ տիկին Քուրծարթինի կոմսուհիին և Անգլիոյ նշանաւոր գրագէտներէն Սըր Արթըր Քօնան Տոյլի տիկնոջ։

— Արուեստի չքադրամ՝ հելլենական հպատակ Պ. Փաքոլոյի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԶԱՆԶԻՊԱՐԻ Էմիրը, իր հիւրամեծարներուն և հետեւորդներուն հետ, երէկ Բեհիսէր չոգենաւակով պտոյտ մը կատարեց Վոսփորի մէջ։

— Շէյխ-իւլ-Իսլամ Ճէմալէտտին էֆ. երէկ իր որդին՝ Պետական Խորհուրդին անդամ Մուխթար պէյը ղրկեց Բերա Բէլլէս օթէլը, փոխադարձ այցելութիւն տալու Զանզիպարի Էմիրին։

— Պարսից դեսպանը, երէկ, Բերա Բէլլէս երթալով այցելութիւն տուաւ Զանզիպարի Էմիրին, զոր գիշերուան համար թէյի սեղանի հրաւիրեց։

— Զանզիպարի Էմիրը, երէկ գիշեր, հիւրամեծարներուն և հետեւորդներուն հետ, դեսպան Միրզա Րիզա խանի կողմէ եղած հրաւէրին համաձայն, Պարսից դեսպանատունը երթալով ներկայ գտնուեցաւ ի պատիւ իրեն տրուած թէյի սեղանին։ Էմիրը ժամ $5^1/_2$ին Բերա Բէլլէս վերադարձաւ։

— Պարսից դեսպանատան առաջին թարգման Յովհաննէս խան, առջի օր, Բերա Բէլլէս երթալով դեսպանին անունով այցելութիւն տուաւ Զանզիպարի Էմիրին։

ՀԱԲԷՇ պատուիրակութիւնը, երէկ, պալատական կառքերով այցելեց Պոլսոյ նշանաւոր վայրերը։

ՀՈԼԼԱՆՏԱԿԱՆ դեսպանը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին, արտաքին գործոց նախարարին և խորհրդականին հետ։

ՄԱԼԽԱՍՈՒՍԻ վարչական Խորհուրդին նախագահի փոխանորդ Ֆերիտ Մէհմէտ փաշա, որ իբրեւ օսմ. պատուիրակ ներկայ գտնուած էր Լա Հէի խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդին, երէկ Կ. Պոլիս վերադարձաւ։

ՎԱՌԵԼԱՆԻՒԹ. — Մախսուսէի Ասիր շոգենաւը, անտառներու, հանքերու եւ երկրագործութեան նախարարութեան հաշւոյն Տիւզճէ գաւառակին նաւամատոյցներէն 5420 չէքի փայտ բերաւ Կ. Պոլիս։ Երկու ուրիշ շոգենաւեր ալ նոյն տեղերէն մօտերս մեծաքանակ փայտ պիտի փոխադրեն Կ. Պոլիս։ Թաիֆ շոգենաւը, որ փոթորիկի հետեւանքով Էրէյլիի առջեւ կեցած է, փայտ պիտի փոխադրէ Կ. Պոլիս։ Յանձնաժողովը ամէն միջոց ձեռք առած է անցեալ տարուընէ աւելի ածուխ եւ փայտ բերել տալով Կ. Պոլիս չափաւոր գիներով վաճառելու համար։ Այդ նպատակով կրկին ղեկոյցներ եղած են փայտ եւ ածուխ արտադրող նահանգները։ Ածուխ պատրաստողները, այս տարի, անցեալ տարիէն 270,000 օխա աւելի ածուխ ղրկած են Կ. Պոլիս։ Ասկէ զատ առաքումներն ալ կը շարունակեն, որով այս տարի անցեալ տարուան կրկնապատիկը ածուխ պիտի բերուի Կ. Պոլիս։ Քաղաքապետութիւնն ալ 70,000 չէքի փայտ բերել պիտի տայ։ Վերջապէս ամէն միջոց ձեռք առնուած է, որպէս զի ժողովուրդը փայտի ու ածուխի նեղութիւն չքաշէ, չափաւոր գինով գնէ եւ վաճառականներու շահադիտութիւնները արգիլուին։

ՕՍՄ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ հոկտ. 29ի յառաջիկայ երկուշաբթի օրը վերաբացուելով, նոր տարեշրջանին դասախօսութիւնները պիտի սկսին ժամ 4ին։

ՀԵՌԱԳՐԱՏԱՆ ու Թղթատարական վերատեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Այսթէֆանոսի նորահաստատ կայանին մէջ թուրքերէն ու ֆրանսերէն հաղորդակցութիւններու եւ պարզ ու յանձնարարեալ նամակներու փոխանակութեան ձեռնարկուած է։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՆ. — Կ'իմանանք թէ ծխախոտի Ռէժին, որ միշտ հոգածու է հաճելի ըլլալու իր յաճախորդներուն, որոշած է Պայրամի առթիւ եւ Պայրամէն սկսեալ, էքսթրա եւ էքսթրա-էքսթրա սիկառէթներ վաճառման հանել՝ մետաղի վրայ էմայեէ գեղակերտ տուփերով, որոնց իւրաքանչիւրը 20 եւ 10 սիկառէթ կը պարունակէ։ Ատոնց գիները առաջուան պէս են։

ԿԱՐՄԻՐ ՄԱՀԻԿ. — Կայս. կառավարութիւնը գրեց Զուիցերիոյ կառավարութեան թէ օսմ. կառավարութիւնը ընդունած է 6 յուլիս 1906ին Ժընեւի մէջ պատրաստուած պայմանագրութիւնը եւ թէ օսմ. շարժուն հիւանդանոցներուն վրայ կարմիր մահիկի դրօշը պիտի պարզուի։ Զուիցերիոյ կառավարութիւնը պատասխանեց թէ քանի որ Լա Հէի Դեսպանախորհուրդին մէջ որոշուած է նաւային պատերազմներու մէջ շրջուն հիւանդանոցի վերածուած օսմ. նաւերու վրայ կարմիր մահիկի դրօշը պարզել, ուրեմն միեւնոյն դրութիւնը պէտք է գործադրուի օսմ. շարժուն հիւանդանոցներու համար ալ։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. — Իգտամ կը ծանուցանէ թէ Պոլիս, Զինչէք Բազար, Խաբաճըը Խանը հաստատուած դեղի առեւտուրով զբաղող Ասլանեան Էմիրզէ վաճառատունը սնանկ հռչակուած է։ Կ'ըսուի թէ բացը 8000 ոսկի է։ Նոյն թերթը կը յարէ. — «Այդ վաճառատան տէրերը բաւական ատեն աշխատեր են չյայտնելու իրենց սնանկութիւնը. Նոյն իսկ գաւառներու դեղագործներուն մօտ ղրկուած իրենց շրջուն պաշտօնեաներուն հրահանգ տուեր են որ իբրեւ նմոյշ քովերնին գտնուած ապրանքները աժան ծախեն, եւ սակայն վերջապէս հարկադրուեր են սնանկութիւն հռչակել։ Կ'ըսուի թէ այդ վաճառատունը իր յաճախորդները կազմող դեղագործներէն բաւական դրամ ալ առեր է զանազան եղանակներով։»

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԱՐԿԱԾ. — Երէկ Վիեննայի կառախումբով Կ. Պոլիս գալիք Սելանիկի ուղեւորները Էտիրնէի կառախումբով գիշերը ժամանեցին։ Ասոր պատճառը եղած է սա պարագան. — Առջի օրը Տէտէաղաճէն Սելանիկ գացող վաճառաբարձ կառախումբը Սելանիկի ու Սօֆլըի մէջտեղը գոմէշ մը կոխեր է. վայրաշարժը ու մէկ երկու վակոն գոմէշին վրայէն անցեր են։ Երկու վակոններ գիծէն ելլելով վնասուեր են։ Ատոր հետեւանքով Սելանիկի ուղեւորները երէկ գիշեր ժամանեցին Կ. Պոլիս։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Մալթայէն կը հեռագրեն թէ օսմ. երկու նոր թօրփիլանաւ-յածաւորականները՝ Բէյքը Շէվքէթ ու Պարգը Սաբվէթ, որոնք Կ. Պոլիս կուգան, Մալթա ժամաներ են։

Բ. ԴՈՒՌԸ գրեց անտառներու, հանքերու եւ երկրագործութեան նախարարութեան որ նահանգներու մէջ պէտք եղած թիւով անասնաբոյժեր գտնուին, մանաւանդ այն տեղերը ուր պաճարախտ ճարակած ըլլալով, անոնց պէտքը խիստ զգալի է։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատունը, յառաջիկայ շաբթու, Պէօյիւքտէրէէն Բերա պիտի փոխադրուի։

ԷՊԼԷՕՂԼԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ. — Էպլէօղլը վաճառատան փաստաբան Բէհմալ էֆ. անցեալներս իր գրասենեակը հրաւիրելով պահանջատէրերը՝ ծանուցած էր անոնց թէ իր առաջարկած չորս տարի պայմանաժամով ու մասնավճարներով հարիւրին քառասուն վճարումը եթէ չընդունին, այդ պարագային գործը առեւտրական դատարանին պիտի յանձնուի եւ պահանջատէրերն ալ ըստ օրէնի հարիւրին երեսուն ստանալու պիտի հարկադրուին։ Սապահ կ'ըսէ թէ եւրոպական գործարաններու ներկայացուցիչները այնպէս կարծեր են թէ սնանկութեան պարագային պահանջատէրերը հարիւրին երեսունէն աւելի բան մը չեն կրնար ստանալ եւ իրենց ծանօթ վաճառատուն մը երթալով խնդիրը պատմեր են։ Այդ վաճառականը պատասխաներ է թէ գործը իրենց ըմբռնածին պէս չէ։ Օսմ. առեւտրական օրէնքը կը տրամադրէ որ սնանկացեալ մը ամէնէն քիչ հարիւրին երեսուն հատուցանել պարտաւորուած է. Նաեւ թէ Էպլէօղլիի գործը եթէ առեւտրական դատարանին ներկայանայ, պահանջատէրերուն համար ոչ թէ վնասակար, այլ աւելի օգտակար պիտի ըլլայ, վասն զի դատարանը նկատողութեան չառներ փաստաբանի մը պատրաստած հաշուեցոյցը, այլ իր եւ պահանջատէրերուն կողմէ կարգուած անձերու միջոցաւ հաշուեմատեանները մանրամասնօրէն քննել կուտայ, առանց ալ չբաւականանալով ամէն տարուան հաշուեկշիռները աչքէ կ'անցընէ, ամսաթերթերուն հետ կը բաղդատէ, դրամագլուխին եւ ունեցած շահերուն գործածուած տեղերը զատ զատ կը քննէ, վաճառատան մէջ եւ ուրիշ տեղեր ունեցած ապրանքները երեւան կը հանէ եւ վերջապէս, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին եւ հաստատուած օրէնքներով, թող չի տար որ պահանջատէրերը վնասուին, եւ խարդախութեամբ սնանկացողներն ալ չեն կրնար արդարութեան ձեռքէն ազատիլ։ Այս յայտարարութիւնը վստահութիւն ներշնչեր եւ գոհունակութիւն պատճառեր է վերոգրեալ գործարաններու ներկայացուցիչներուն։ Սապահ կը ծանուցանէ նաեւ թէ պահանջատէրերէն ոմանք Էպլէօղլիի դիմելով յայտարարեր են թէ եղած առաջարկութիւնը բնաւ չեն ընդունիր եւ թէ կը փափաքին որ գործը առեւտրական դատարանին միջոցաւ կարգադրուի։ Էպլէօղլը, այդ մերժումին վրայ, պահանջատէրերէն ոմանց, առաջարկած հարիւրին քառասունէն զատ, խոստացեր է մասնաւոր կերպով հարիւրին 20, 30, 35, 40 եւ նոյն իսկ 60 դրամ վճարել։

ՁՈՒԿԵՐԸ. — Ինչպէս յայտնի է, ձուկերը այս տարի առատ են։ Սեւ ծովի, Մարմարայի եւ Իզմիրի ծոցին մէջ մեծաքանակ բալամուտ կ'որսացուի։ Վերին Վոսփորի մէջ տասը հատը մէկ օխա կշռող 70,000 սկումբրիներ որսացուած են։ Այդ պատճառով ձկնորսները եւ ձուկի վաճառականները բաւական բանուկ առեւտուր մը ունին։ Քիւչիւք Չէքմէճէի մօտ չորս հարիւր օխայի չափ «քալքան» (խոշոր լիւֆէր) որսացուեր է։

ՀՐԴԵՀ. — Երէկ առտու Էտիրնէ Գափուի դուրսը յարդանոց մը այրեցաւ։

ՈՃՐԱԳԱՏ ատեանը տասնհինգ տարուան ժամանակի աշխատութեան դատապարտեց Պոլսի խոհարար Նաիլը, որ անցեալ մայիսին Ղալաթիոյ Նիւքտէք Գալտըրըմ կողմը Ապտանի անուն կինը սպաննած էր։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Պոլսոյ Մէրճան թաղը, Շէրիֆ Փաշա Խանին կից գտնուած խահուէճի Մուսթաֆայի խըրթիթը, առջի գիշերը գողեր մտան եւ պատը ծակելով դերձակ Միհրանի խանութը անցան. հոն դրամարկղը կոտրեցին ու 3600 ղրուշ գողցան։ Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկեց։

ԵՆԻԳԱՓՈՒԻ բնակող Ձկնարանի Գապզիմալ Հաճի Մէկըր, երէկ, Պէօյիւքտէրէէն շոգենաւ նստելու պահուն, ոտքը շոգենաւին ու նաւամատոյցին մէջտեղը մնալով ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Նախնական դարմանները ըլլալէ ետքը հիւանդանոց տարուեցաւ։

ՊՈԼՍՈՅ Ֆաթիհի կողմը, առջի գիշեր, Վանեցի Հասան դաշոյնով սպաննեց Հաֆըզ Իսմայիլ անուն կոյր մարդ մը, որ վայրկենապէս մեռաւ։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։ Շարժառիթը կոյրին դրամներն էին, զորս մուրալով հաւաքած էր, եւ զորս Հասան չորթել կ'ուզէր։ Հասան նախ ուրացաւ. բայց յետոյ խոստովանեցաւ իր արարքը։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ

Ս. Պատրիարք Հայրը, վաղը, Պայրամի տօնին առթիւ Կայս. Պալատ կ'երթայ, եր եւ իր հօտին կողմէ մաղթական ու շնորհաւորական Ուղերձ մը մատուցանելու յոտս Կայս. Գահոյից։ Ապա Ն. Սրբազնութիւնը շնորհաւորական այցելութիւն կուտայ պալատական Աւագանիին, Մեծ-Եպարքոսին եւ բոլոր նախարարներուն։ Իսկ Պայրամի երկրորդ օրը Ն. Սրբազնութիւնը շնորհաւորական այցելութեան կ'երթայ Պոլսոյ կողմը գտնուող նախարարներուն եւ Պաքսից դեսպանին։

*** Պայրամի տօնին առթիւ Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհաւորական քարթեր կը ղրկէ նաեւ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու։

ԹԱՂ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Թաղ. Ժողովը այսօր խառն նիստ մը գումարեց Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան հետ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին Տիրան Աշնան, Յարութիւն Ասլանեան, Տիգրան Թօքատեան, Տիգրան պէյ Ալէքեան, Արշակ Գարակէօզեան, Մկրտիչ Աստաեան, Տիգրան Մանուկեան եւ Սրբէն Արբէնեան էֆ.ները։

Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը հրաւիրուած ըլլալով, ներկայացուց Քաղաքական Ժողովին եւ Հիւանդանոցի ելեւմտական վիճակը նկատողութեան առնելով խորհրդակցութիւնք տեղի ունեցան եւ համաձայնութեամբ միջոցներ անօրինուեցան կարօտութեանց գոհացում տրուելու եւ դրամական վիճակը դիւրելու համար այն ուղղութեամբ մէջ, զոր նորընտիր Հոգաբարձութիւնը ծրագրած էր Հիւանդանոցին բարեկարգութիւնն ու կանոնաւորութիւնը ապահովելու նպատակով։

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՑՈՅՑԸ

Կրօն. Ժողովի երէկուան նիստին մէջ մանրամասն քննութեան ենթարկուեցաւ ամուսնական նոր սակացոյցը, որուն համաձայն, Պատրիարքարանի եւ քահանայից եւ Հիւանդանոցին վճարուելիք միանուագ գումարները պսակուողներուն նորատութեան համեմատ՝ վեց աստիճաններու բաժնուած են, հետեւեալ կարգով. 1) 3000 ղրուշ, 2) 2000 ղրուշ, 3) 1000 ղրուշ, 4) 600 ղրուշ, 5) 300 ղրուշ եւ 6) 150 ղրուշ։ Նոր սակացոյցին համաձայն՝ այս գումարներուն 100ին 50ը պիտի միայ Պատրիարքարանի, 100ին 35ը քահանաներուն եւ 100ին 15ը Հիւանդանոցին։ Պատրիարքարանին բաժին ինկած գումարէն պիտի վճարուի Տ. Տրդատ քհնյ. Գօյճաեանին, որ նշանտուքներն ու հարսնիքները կ'արձանագրէ, տարեկան 3000 ղրուշ, սենեկապաններուն ամսական 100 ղրշ. (7 սենեկապան), բարապաններուն 125 (5 բարապան) եւ բարապանապետներուն 150 ղրուշ (2 բարապանապետ)։ Նոր սակացոյցերու գործադրութենէն ետքը վերեւ յիշուած պաշտօնեաները մասնաւորներէ դրամ պէտք չէ ընդունին։ Պատրիարքարանի բաժին ինկած գումարէն պիտի վճարուի նաեւ պսակուողներուն նուիրուած խաչի եւ ասուփի շինութեան ծախքը, որ մօտաւորապէս 2000 ղրուշի կը հասնի։ Պատրիարքարանը Հիւանդանոցի իրաւունքը գանձելու համար Հոգաբարձութենէն կ'ընդունի տարեկան 6000 ղրշ.։ Այս հաշուով նշանտուքի եւ ամուսնութեանց առթիւ գանձուելիք գումարներէն Պատրիարքարանին կը մնայ 100ին 35 եւ մնացեալ 100ին 15ը վերեւ յիշուած ծախուց համար կը վճարուի։

Պէտք է ըսել որ հին սակացոյցով պսակուողները շատ աւելի դրամ վճարելու պարտաւոր էին. այսպէս օրինակի համար, Ա. կարգը հոն ո՛չ թէ 3000 այլ 10,000 ղրուշ պէտք է վճարէր։ Սակայն Պատրիարքարանի ուրմնական տեղեկագրէն կ'երեւայ որ հին սակագնի առաջին հինգ կարգերով դրամ վճարեր են ութ տարուան մէջ 2800 ամուսնացողներէն միայն 20ը, 800ը առանց բան մը վճարելու պսակի արտօնութիւն ստացեր են եւ շուրջ 800ն ալ 10րդ կարգի կէս գինը միայն վճարեր են։ Ասկէ ալ բացայայտ կ'երեւի որ հին սակագինը շատ բարձր եղեր է ժողովուրդին համար եւ կամ աւելի ուղիղն ըսելով, Պատրիարքարանէն աւելի միջամտեալ անձեր օգտուած են նշանտուքի եւ հարսնիքի առթիւ Պատրիարքարանին տրուելիք հասոյթներէն։ Կրօն. Ժողովի քահանայ անդամները նկատի առնելով որ նոր սակացոյցով քահանաներու հասոյթները զգալապէս պիտի զեղչուին, առաջարկեցին որ նախ քահանաներու յատկացուի Պատրիարքարանին տրուելիք գումարին 100ին 50ը եւ երկրորդ՝ 5րդ եւ 6րդ կարգի գիները 150 եւ 300 ղրշ. ջնջուին, որպէս զի քահանաները գոնէ իւրաքանչիւր պսակէն միանուագ շուրջ 2 օսմ. ոսկի ստանան։ Կրօն. Ժողովին քահանայ անդամները մասնաւորապէս շեշտեցին այն պարագան որ քահանաներու հասոյթները օրըստօրէ նուազելու վրայ են, ու Թաղ. Խորհուրդները մէկ կողմէն եւ Պատրիարքարանը միւս կողմէն կը զեղչեն զանոնք։ Տնօրհնէքը մեծ արդիւնք չի տար եւ պատարագի ժամանակ զիրենք յիշել տուողներ գրեթէ բոլորովին չկան։

Ս. Պատրիարք Հայրը ընդարձակ տեսութիւն մը ըրաւ քահանայութեան արդի կացութեան վրայ եւ շեշտեց այս դասակարգը բարձրացնելու անհրաժեշտութիւնը։ Քահանայութիւնը այժմ ո՛չ ասպարէզի եւ պատուի եւ ո՛չ ալ դիւրութեան ու շահու տեսակէտով հրապուրիչ է. այս պատճառով արժանաւոր մարդիկ հեռու կը մնան այդ պաշտօնէն։ Զայն բարձրացնելու միակ ճամբան ռոճիկի դրութիւնն է, որ արդէն յաջող կերպով փորձուած է Ռուսահայոց մէջ եւ այս պարագան քահանայ հայրերու մասնաւոր նկատառման յանձնեց։ Կրօն. Ժողովը նոր սակացոյցին համար դեռ որոշ եզրակացութեան չկրցաւ յանգիլ։ Ժողովին քահանայ անդամները գալ նիստին պիտի ներկայացնեն իրենց վերջնական տեսութիւնը։ Քահանաներուն ռոճիկ վճարելու գաղափարին ջերմ պաշտպան եղած ենք միշտ եւ այս խնդրի լուծման նուիրած ենք մեր այսօրուան առաջնորդող յօդուածը։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ Բերա Բէլէս գնաց այցելութիւն տալու Հաբէշ պատուիրակութեան պետ զօրավար Մաշաշայի, որ նախընթաց օր մայրաքաղաք եկաւ։ Սակայն զօրավարը բացակայ ըլլալով, Ն. Սրբազնութիւնը իր այցաքարտը թողուց։

Տ. ԲԱԲԳԷՆ Ծ. ՎՐԴ. ԿԻՒԼԷՍԷՐԵԱՆ որ մէկ քանի շաբաթներէ ի վեր Պրուսա կը գտնուէր՝ առողջական պատճառներով, երէկ մայրաքաղաք վերադարձաւ։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ առաջնորդ Տ. Թորգոմ Ծ. Վրդ. Դպրեվանքի ներքին տեսչին յանձնելէ ետքը վանքին հաշիւները, կնիքը եւայլն, հրաժեշտ առնելով մեկնած է իր ծննդավայրը՝ Պարտիզակ, ուր մէկ քանի օր մնալէ յետոյ Պոլիս պիտի գայ, ասկէ իր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ առաջնորդարաններէ այս միջոցիս անհագին խնդրանք կայ այլ եւ այլ հիւանդութիւններէ տառապող հիւանդներ Ազգ. Հիւանդանոց ընդունուելու մասին։ Այսպէս, Վանէն, Եոզղատէն, Խնուսէն, Մուշէն եւ դեռ ուրիշ կարգ մը վիճակներու առաջնորդներէն եւ առաջն. փոխանորդներէն նոյնիմաստ գրերով դիմած ըրած են Ս. Պատրիարք Հօր։ Սակայն Պատրիարքարանը ամէնէն աւելի ինք մօտէն տեղեակ ըլլալով Հիւանդանոցի պատսպարեալներու խճողման, յանձնարարեց պատասխանել այդ խնդրարկուներուն թէ առայժմ անկարելի է իրենց առաջարկութեան ընդունիլը։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երէկ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ եւ ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկ.ի. Անդամներէն ներկայ էին Տ. Տ. Գաբրիէլ եւ Մովսէս Սրբազանները, Տ. Տ. Ղեւոնդ Դուրեան, Գրիգորիս Պալագեան վարդապետները, Տ. Սարգիսեան Տ. Սահակ եւ Սանտալճեան աւագ քահանաները, Աչճեան Տ. Միքայէլ, Էքիզեան Տ. Հմայեակ, Ճէպէճեան Տ. Գրիգոր քահանաները։ 1. Պաղատուի Տ. Սեռովբէ վարդապետ Սամուէլեանի նկատմամբ դարձեալ կարգ մը գանգատներ հասած էին Պատրիարքարան. Ժողովը ուշադրութեան առնելով այս գիրերը, որոշեց գրել Տ. Սեռովբէ Վրդ.ի թէ դադրած է պաշտօնէ. եւ ըստ որոշման Խառն Ժողովոյ՝ անմիջապէս պէտք է մեկնի Երուսաղէմ։ 2. Ժողովը նկատի առնելով Կեսարիոյ քահանաներէն Տ. Կարապետ քհնյ. Թէլլալեանի խնդիրը, բաւ համարեց անոր տասն ամսուան փիլոնազրկութիւնը եւ արժան դատեց գրել Կեսարիոյ Ս. Առաջնորդին, արտօնել անոր պաշտօնավարութիւնը։ 3. Նէնիգարոսի Թաղ. Խորհուրդը պաշտօնագրով մը կը յայտագրէր թէ 12 հոգիէ բաղկացեալ դպրաց դաս մը կազմած է։ Ժողովը հաստատեց այդ կազմութիւնը՝ դպրաց դասու կանոնագրին համաձայն գտնելով զայն։ 4. Գասըմփաշայի Տ. Գարեգին քհնյ. յայտնած ըլլալով թէ չկրնար Պոլիս գալ, Ժողովը որոշեց այս մասին անօրինել պէտք եղածը։ 5. Ժողովը նշանախօսութեանց նոր սակացոյցի մասին կարծիքներու փոխանակութիւն մը ունեցաւ եւ այս խնդրով բաւական զբաղեցաւ։ Ս. Նախագահը յանձնարարեց ժողովական քահանայ հայրերուն որ թուանշաններով առաջարկ բերեն յառաջիկայ նիստին։

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ չորս շրջանաւարտուհիներուն՝ Նուարդ Յովհաննէսեան, Մարիամ Սարգիսեան, Հռիփսիմէ Յովհաննէսեան եւ Շուշան Կարապետեան օրիորդներուն՝ շրջանաւարտի քննութիւնները տեղի ունեցան կիրակի օր Գալֆայեան Որբանոցին մէջ՝ Խնամակալութեան խնդրանաց եւ Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեան համաձայն։ Ներկայ էին Խնամակալութեան կողմէ՝ Բարթող Թէլեան, իսկ Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ Ստեփան Կարտաշեան, Հրանտ Ասատուր եւ Յարութիւն Յովհաննէսեան էֆ.ները։ Ուսումն. Խորհրդոյ անդամները պահ մը հանգիստ առնելէ վերջ՝ առաջնորդութեամբ Բրիստինէ Մայրապետին այցելեցին որբանոցին բոլոր մասերը եւ իրենց գոհունակութիւնը յայտնեցին տիրող մաքրութեան եւ բարեկարգութեան համար։ Կէս օրուան ճաշէն վերջ, տեղի ունեցան բերանացի գրաւոր քննութիւնները որ տեւեցին մինչեւ ժամը 11 եւ սանուհիներուն նախակրթական ուսմանց գրեթէ բոլոր առարկաներուն մէջ ցոյց տուած յաջողութիւնը ապացուցին արդարեւ թէ Գալֆայեանի ուշիմ շրջանաւարտուհիները ստացած էին նախակրթութիւնը։

ՍԻՆՕՊԻՈՅ Առաջն. Տեղապահ Տ. Սրտուաղ Վ. Գալէնտէրեան, որ մէկ շաբաթէ ի վեր Դպրեվանք կը գտնուէր, երէկ վերադարձաւ եւ Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացաւ, որ յանձնարարեց նորընտիր առաջն. տեղապահին՝ պատրաստուիլ մեկնելու համար իր նոր պաշտօնատեղին։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ կողմէ պատրաստուած նշանախօսութեանց սակացոյցը, որ յանձնուած էր Կրօն. Ժողովոյ նախաքննութեան, երէկ բաւական երկար խորհրդակցութիւններու առարկայ եղաւ եւ վերջնական կարգադրութիւնը յետաձգուեցաւ յաջորդ նիստին, քանի որ քահանայ անդամներէն ոմանք անգամ մը եւս կ'ուզեն ուսումնասիրութեան առարկայ ընել զայն։

ՀԻՒՍՆԻ ՄԱՆՍՈՒՐԻ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ շինութեան Կայս. Ֆէրմանը շնորհուած ըլլալով՝ յանձնուեցաւ Պատրիարքարանի, որ զայն ղրկեց իր տեղը։

ՏԷՎՐԻԿԻ ՀԱՄԻՏԻԷ թեմին եկեղեցւոյն նորոգութեան մասին ասկէ առաջ տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդը խնդրագիր մատուցած էր։ Ս. Պատրիարքը հարկ եղածը յանձնարարեց տեղւոյն հոգեւոր հովիւ Տ. Տաճատ քահանայի որ այժմ հոս կը գտնուի։

ՊՐՈՒՍԱՅԷՆ կը գրեն մեզ հոկտ. 21 թուով. — «Տեղւոյս Թաղ. Խորհրդոյ խնդրանքին համաձայն, երէկ, Տ. Բաբգէն Ծ. Վրդ. Ս. Պատարագ մատոյց քաղաքիս Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյն մէջ, ուր ներկայ էր տօն օրերու միայն յատուկ խուռն բազմութիւն մը։ Թափօրէն վերջ, Հայրսուրբը մէկուկէս ժամու չափ պերճախօս քարոզ մը խօսեցաւ, բնաբան առնելով «Եղերուք կատարեալ որպէս եւ Հայրն ձեր կատարեալ է» խօսքը։ Քարոզիչ վարդապետը ըսաւ թէ ո՛չ պաշտօնները, ո՛չ արտաքին երեւոյթները եւ ոչ իսկ Աւազանն ու քրիստոնէութեան անունը պիտի կրնային մարդը կատարեալ ընել. կատարելութիւնը մարդուն Աստուծոյ մօտենալն իսկ է, եւ այդ մերձեցումը կ'ըլլայ միմիայն անձին պարտականութիւնները ճանչնալով եւ զանոնք կատարել գիտնալով։ Ուրեմն մարդիկ ջանալու են մտնել պարտաճանաչութեան այն գծին մէջ, որ դէպ ի Աստուած կ'առաջնորդէ։ Քարոզը վերջացուց աղօթքներ ընելով Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար, որոնց ձայնակցեցաւ ժողովուրդը «ամէն»-ներով։ Եկեղեցական արարողութեանց վերջանալէն յետոյ, ժամարար Հայրսուրբը առաջնորդուեցաւ Առաջնորդարանի սրահը։ Հոն հիւրասիրուեցաւ Տ. Յովհաննէս Սրբազան Արշարունիի, Քաղաքական, Թաղական, Հոգաբարձու պատուարժան անդամներուն կողմէ։»

ՊՈՒՐՏՈՒՐԻ եկեղեցիին զանգակատան շինութեան համար ասկէ առաջ խնդրուած էր Պատրիարքարանէ հարկ եղածը անօրինել։ Սակայն տեղւոյն Տ. Արսէն քհնյ. Միքայէլեանէ այս խնդրին առթիւ կարգ մը տեղեկութիւններ ուղղուած ըլլալով, Տ. Արսէն իր տեսութիւնները պարզած է՝ Պատրիարքարանը իրազեկ ընելու համար խնդրոյն էութեան։

ՀԱԼԻՊ-ԱՅՆԹԱՊԻ միացեալ վիճակին Առաջնորդ Տ. Կարապետ Վրդ. Երուսաղէմ ուղեւորած է, իրեն եղած հրաւէրին պատասխանելով։ Կը շնորհաւորենք Տ. Կարապետ Վարդապետը՝ իր այս ընտրման համար։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ

Սամաթիոյ Աղքատախնամը, ինչպէս գրեցինք, այս կիրակի ցերեկ ժամ 7½ին (Ր. Թ.) Բերա՝ Բըթի Շան թատրոնին մէջ ներկայացում մը պիտի տայ ի նպաստ թաղին բազմաթիւ աղքատ հիւանդներուն, որոնց դեղն ու բժիշկը, մնացեալն ու հագուստը նոյն մարմնին է որ կը հոգայ՝ կարելի եղած ջանքը ընելով միշտ։ Բնական է որ ամէն թաղեցի եւ մանաւանդ ամէն անհատ, իր նիւթական մասնակցութեան բաժինը պիտի բերէ այս բարեխնամ ձեռնարկին, երբ անկէ գոյացած արդիւնքով խեղճ աղքատներ պիտի հոգացուին ամբողջ տարի մը եւ մանաւանդ ձմրան սա՛ եղանակին անոնց ածուխ եւ փայտ պիտի հայթայթուի։ Նաեւ երբ յիշենք մանաւանդ թէ դեռ մէկ քանի շաբաթներ առաջ Նարլը Գափուի աղետալի հրդեհին հետեւանքով, Աղքատախնամին պիւտճէին վրայ նոր բեռ մըն ալ աւելցաւ։ Նպաստել աղքատին, մանաւանդ հաճոյալի ժամանցով մը, կրկնակի հաճոյք մը չէ՞ միթէ։ Եւ ասոր համար Աղքատախնամը՝ Մնակեան ռէբէրթուարին էն յուզիչ ու էն հրահանգիչ խաղերէն մէկը ընտրած է կիրակի օրուան ներկայացման համար։ Խաղն է **ԵՐԿՈՒ ՈՐԲՈՒՀԻՆԵՐԸ**, որուն պիտի յաջորդէ խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը՝ Վեռի ճաշարանին սպասաւորը։ Միջնարարներուն՝ եւրոպական ընտիր կտորներ պիտի նուագէ Կոլաէնտէրեկի նուագախումբը։ Լիայոյս ենք որ նոյն թաղին աղքատաց սնուցման ի նպաստ կազմակերպուած այդ ցերեկոյթը, որուն յաջողութեան համար ոչ եւ է խնամք անտեսուած չէ, պիտի վայելէ յարգոյ հասարակութեան արժանաւոր ընդունելութիւնը, որ ամէն նմանօրինակ պարագաներու մէջ իր գովելի աջակցութիւնը զլացած չէ երբեք։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱՌԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

Ձեր երէկի թիւին մէջ՝ գովելի նախանձախնդրութեամբ մը փափաքած էիք գիտնալ lithotritie (լիթոթրիսի) բժշկական բառին համապատասխանող հայերէն բառը։

Կարծեմ՝ առանց լեզուական որ եւ է մեղանչումի, այդ բառը՝ քարաբեկութիւն կամ քարափշրումն հայ անուններով կրնանք մկրտել. ըստ որում lithos յունարէն քար կը նշանակէ եւ tritor լատիներէն broyeur = բեկանող. փշրող։

ՏՕՔԹ. ՊԸՆՈՆ ՊԼՃԱՃԵԱՆ
(Բժիշկ Ազգ. Հիւանդանոցի)

Եէտի-Գուլէ, 24 հոկտ.

Ծ. Խ. — Բաշօնի եւ վերջերս հրատարակուած ընդարձակ ֆրանսահայ բառագիրք մը դրած են այս բառերուն նշանակութիւնները. Նորայր «քարաբեկութիւն» թարգմանած է։ Այս իմաստով առնելով բառը, lithotriteur՝ քարափշրիչ եւ lithontriptique քարափլուր կը նշանակէ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 5 նոյեմ. — Անգլիոյ Պանքային դրամի սակին հարիւրին վեցի բարձրացումը, նախատեսուած ըլլալով, որ եւ է արդիւնք չունեցաւ։ Ընդհակառակը Նիւ-Եորքի հեռագիրները, որոնք թուլացում մը կը ծանուցանէին, լաւ տպաւորութիւն մը առաջ բերին, որով ընդհանուր հակումը զգալապէս բարւոքեցաւ։ Ֆրանսական ռանթը գինը միշտ հաստատուն է։ Օտար արժէթուղթերը հանդարտ են։ Պանքաներու բաժնեթուղթերը օգտուեցան լաւ հակումէն։ Րիօ Թինթօն 1748էն 1760ի բարձրացաւ, թէեւ պղինձին գինը տասը շիլին ինկած էր։ Պալիա Գարայտըն 470 փակուեցաւ։ Կապարի գինը անփոփոխ է։ Լոնտոնի Սակարանէն առնուած լուրերն ալ աւելի քաջալերիչ էին։ Անգլիական քոնսոլիտէները կէս «բուան» շահելով 82.25 եղած էին։ Ամերիկեան արժէթուղթերն ալ, Նիւ-Եորքէն առնուած հեռագիրներու վրայ, գրեթէ երկու «բուան» վրայ դրած էին։ Հարաւային Ափրիկէի հանքային արժէթուղթերն ալ քիչ մը բարձրացած էին։

— Բարիզի Սակարանին մէջ զրոյց ելաւ թէ Ֆրանսայի Պանքան երեք ամսուան համար 75 միլիոն Ֆր. փոխ պիտի տայ Անգլիոյ Պանքային։ Սակարանը գոցուելու պահուն եւ անկէ վերջը գիները ինկան, Փարիզի մէջ կատարուած վաճառումներու հետեւանքով։

ՊԵՐԼԻՆ. — Ռայխսդագին ներկայացուելիք ելմտացոյցի ծրագրին մէջ 60 միլիոն մարքի բաց մը կայ, որ ալքոլի մենավաճառով պիտի գոցուի։

ՄԱՏՐԻՏ. — Սպանիոյ Երեսփ. Ժողովը որոշեց յառաջիկայ շաբթու ձեռնարկել ելմտացոյցին վիճաբանութեան։

ՊԵՐԼԻՆ. — Նախարարապետ ֆոն Պիւլով իշխանը, վաղը, երբ յայտարարութիւնը պիտի ընէ օրագրող Պրանտի դէմ բացուած անուանարկութեան դատին մէջ։

ՓԱՐԻԶ. — Նախագահ Պ. Ֆալիէռ, այսօր, ճաշ մը տուաւ ի պատիւ Նորվէկիոյ թագաւորին։

— Մ. Նահանգաց ծովային նախարարին կողմէ կատարուած ուսումնասիրութեանց հետեւանքով, որոշուեցաւ տասը ոտք երկարել Բանամայի ջրանցքին փականքներուն համար նախատեսուած լայնութիւնը։

ՀՌՈՄ. — Վերջին լուրերու նայելով Պապին յօդատապի ցաւերը գրեթէ դադրած են, սակայն Պիոս Ժ. սրտի հիւանդութենէ կը տառապի։ Տօքթ. Պէթաչչի բացարձակ հանգիստ յանձնարարեց։

ՄԱՏՐԻՏ — Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարարը Ալֆոնս թագաւորին պիտի հետեւի Վիեննա կատարելիք ուղեւորութեանը պահուն։

ՓԱՐԻԶ. — Ֆրանսայի կառավարութիւնը որոշեց 1892ի մաքսային սակացոյցին վերաքննութենէն առաջ, որ եւ է օտար տէրութեան հետ առեւտրական նոր դաշնագրութեանց կնքման համար բանակցութեան չձեռնարկել։

ՀՌՈՄ. — Այսօր տեղի ունեցաւ Նազի դատին առաջին դատավարութիւնը։ Ամբաստանեալը 308 վկաներ ունի։ Զգայացունց յայտնութեանց կը սպասուի։

— Մոնդինեդո կոմսուհին, իր տարեթօշակին կանոնաւոր վճարումը ապահովելու համար, ո՛չ միայն Մոնիքա իշխանուհին, այլ նոյն իսկ իր միւս զաւակները տեսնելէն ալ հրաժարեցաւ։

ՓԱՐԻԶ. — Լէոբոլտ թագաւորը յայտարարեց թէ քիչ ատենէն Պելճիքա պիտի դառնայ՝ լուծելու Երեսփ. Ժողովը, եթէ Գոնկոյի ծրագիրը չքուէարկուի։

ԱԹԷՆՔ. — Աօսթէի դուքսը, Վալտէմար իշխանը եւ Միխայիլովիչ մեծ դուքսը ներկայ պիտի գտնուին Յունաստանի Գէորգիոս իշխանին ամուսնութեան, որ քիչ ատենէն պիտի կատարուի։

— Տանիմարքայի թագաւորը ու թագուհին եւ Նորվէկիոյ թագաւորը ու թագուհին յունուարին Աթէնք պիտի ժամանեն։

ՊԵՐԼԻՆ. — Վլատիմիր մեծ դուքսը Պերլին ժամանելով Վիլհէլմ կայսեր կողմէ ընդունուեցաւ, որուն հետ որսորդութիւն պիտի կատարէ Հանովէրի մէջ։

ՎԻԵՆՆԱ. — Սպանիոյ մայր թագուհին, այսօր, Մատրիտ ուղեւորեցաւ անպաշտօն կերպով։

ՊԻՐՆ. — Ֆրանսացի Պ. Ժօրէս Լօզան ժամանեց։ Կը ծանուցուի թէ այդ քաղաքէն պիտի վտարուի, վասն զի հոն հակազինուորական գաղափարներ կը տարածէ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Վաղը, Պայրամի տօնին առթիւ, Սակարանը գոց պիտի ըլլայ։

ՓԱԿՈՒՄ 23/5 Նոյեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ.	Օ. Ռ.	99 36½
Ամէնէն բարձր գին	»	99 39½
Ամէնէն վար գին	»	99 28
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	159 87
Ամէնէն բարձր գին	»	160 —
Ամէնէն վար գին	»	159 25

ԲԱՑՈՒՄ Հոկտ. 24/6 Նոյեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ.Կ.	Օ. Ռ.	99 30
» » » ժամը 5ին Փ.Կ.	»	99 32
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	158 62
» » ժամը 5ին	»	158 62
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	428 —
Անատ. երկթ. Պարտթ. Ա. շարք	»	509 —
» » » Բ. շարք	»	505 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ռ.	15 75
Շիրքէթի Խայրիէ	»	44 —
Շիրքէթի Խայրիէի Հիմնական	»	4 60
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 —
Օսմ. Ծխախոտ		18 10
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		8 60
» ժուիսանս		3 75
» պարտաթուղթ		472 —
Թրամվայ	Ֆր.	37 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.		305 —
Գալիա Քարա Այտըն		465 —
Միթիլլի պանքա	Օ. Ռ.	5 20
Սալոնիքի պանքա		138 —
Քարասու առանձնաշնորհեալ		31 —
» սովորական		28 —
Քարափ Իզմիրի		592 —
Լաւրիօն	Ֆր.	66 —
Չարթըրը	»	21 50

ՍԹՈՒԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ռ.	2 50
» » 8 »		5 50
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	— —
Փոխ. հրապարակ Օսմ. Պանքայի 6½ %		

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 32½
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 78¾
Վիեննայի » »	Քուրոն	22 02
Պերլինի » »	Մարք	18 76

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	Ղրշ.	109 37
Ֆրանսական »	»	87 06
Բօլ Էմբէրիալ	»	91 10
Մէճիտի տարբերութիւն	»	107 33
Արծաթ մանրուք	»	104 25
Մէթալիք	»	99 20
Ռուսի թղթադրամ	Օ. Ռ.	8 69

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 5 Նոյ.

Միացեալ Օսմ. պարտք.) բաց.	Ա. Ռ.	91 70
) գոց.	»	91 52
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	164 50
Թրամվայ	»	37 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	687 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	414 —
Գալիա Քարա Այտըն	»	471 —
Օսմ. մաքսատուն	»	499 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	94 60
Քրէտի Լիոնէ	»	1140 —
Ռուսական 5 %	»	92 10
Իտալական Ռանթ	»	101 60
Սպանիական արտաքին	»	91 25
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 190
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի	»	3½

ԼՈՆՏՈՆ, 5 Նոյ.

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ռ.	91 50
) գոց.	»	91 50
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	17 50
Էժիբթիէն միացեալ	»	— —
Անգլիական քոնսոլիտէ Փ. Կ.	»	82 25
Հելլենական 5 % 1881	»	46 50
Չարթըրը	»	0 75
Պուլկարական փոխառ. 1892	»	100 50
Ռանտ Մայնս Փ. Կ.	»	4 18
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	25 46 3/16
Դրամազեղչ	»	6 —

ՊԵՐԼԻՆ, 5 Նոյ.

Օսմ. միացեալ		92 70
Ռուսական 4 % 1902	մարք	— —
Ռումէլի երկաթուղի	»	141 20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ չէք	»	20 230
Դրամազեղչ	»	5½

ՎԻԵՆՆԱ, 5 Նոյ.

Ռումէլի երկաթուղի	քուրոն	182 50
Վիէնըր Պանք Ֆէրայն	»	531 —
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	95 75
» Լոնտոնի վրայ	»	241 10
Օսմ. Ռէժի	»	— —

ԳՈՐԳԵՐ
ՁԻՆ ՀԱՄԸՐԸ

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
ՄՈՒՇԱՄՊԱ-ԼԻՆՕԼԷՕՄ, Կարասեաց համար ծոպեր (սաչաք) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՐՕ ՑՐԱՆԳՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ՎԵՐՄԱԿ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ԲԵՐԱ Շիտակ Ճամբայ Բասամ Անաբօլի ՂԱԼԱԹԱ Եէնի Ճամի թիւ 14 (Թիւնէլին կից) Կ. ՊՈԼԻՍ Ֆինճանճըլար թիւ 33, 35, 37 եւ Սուլթան Համամ թիւ 3 36—12

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ
ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑ
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
1908

ՀԱՄԱՌՕՏԸ, 128 էջ, 38 էջ յաւելուածով և Պոլսոյ Ս. Պատրիարքին և Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին լուսանկարներով զարդարեալ, 1 դահեկան թղթակազմը, 5 դահեկան փառակազմը։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԸ, 320 էջ, Պոլսոյ Ս. Պատրիարքին և Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին, ինչպէս նաև տասը ուրիշ լուսանկարներով զարդարեալ, իր մրցանակաւոր խնդիրներովը և օգտակար, պարզ և ամփոփ գիտելիքներովը ամէն անհատի, ատենի, հասակի և վիճակի անհրաժեշտ ճոխ գանձարանն է։

ԿԵԴՐՈՆ ՎԱՃԱՌՄԱՆ Մատթէոսեան տպարան, Կ. Պոլիս Ամերիկեան խան։ Կը ծախուի նաև ի Պոլիս և ի գաւառս միայն առաջնակարգ գրավաճառները։ Թղթակազմը 3 դահեկան, փառակազմը 10 դահեկան։ 20—14

Փութալ գնել դեռ չսպառած։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ
BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 ֆր.
Վ.ՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
8,000,000 ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
3,700,000 ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Գավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանասթըր եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանքը Սալոնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—29

REGISTERED

ՄԵԾ ԺԱՄԱՆՈՒՄ
ՈՒՕՔ-ՕՎԸՐ
ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
Ս. ՇԲԱՅՆ
50—3

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
11,000,000 օսմ. ոսկի կամ
250,000,000 ֆրանք դրամագլուխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝	Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝	Պոլիս, Եէնի Ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝	Բերա, Շիտակ ճամբան Թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Գավալա, Տէտէ Աղաճ, Էսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գոնիա, Լառնագա, Լիմասօլ, Գահիրէ, Մերսին, Միտիլլի, Մանասթըր, Նիքոսիա, Ուշագ, Փոր-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւպ։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գոնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներէ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտինոներ կու տայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժէքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրոններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին։ Արժեթուղթերը կը պահուին Չէլիկէ արկղամուտներու մէջ հաստատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պեթոնով եւ մեքենական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն։ Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդէքի, աւանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրոնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի։ Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրոններուն համար չափաւոր միջնորդէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագնին համաձայն։ Անոր տիրոջ հաշւոյն կ'անցուի պայմանաժամի կամ գանձումի օրուան փոխանակագինով։

Ժամանակին գանձուելու համար՝ աւանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրոնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն եւ Փարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պերլին, Պրիւքսէլ, Հռոմ, Վիէննա, եւայլն։ Տոկոսներու արդիւնքը աւանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հաշւոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ։ Այն յաճախորդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, գանձուած տեղերէն առնել կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ սակարանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարգ մը արժեթուղթեր, ինչպէս Ռումէլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէտի Ֆօնսիէի Յունաստանի ազգ. Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլն բաժնեթուղթերը։ Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանձում, կտրոններու նորագում, եւլն., մասնաւոր սակագին մը համաձայն։ Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ հաշուընթացով եւ շատ չափաւոր պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրոններ։ Իր սնտուկներուն մէջ գտնուած արժեթուղթերուն կտրոնները կը վճարէ, առանց միջնորդէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ Քիոսթ Նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթուղթերուն կտրոնները։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է՝ Սակարանի արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարանին մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրի հարիւր վճարելէ առաջ եկած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, այսինքն վճառման գինով։ Ապահովութեան սակը որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին։ 50—38

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրախմի
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Պադրաս, Վօլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխին եւ աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 դրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխատուութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ եւ Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու եւ արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին եւ թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով եւ ուզուած ատենը ետ առնելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրոններ կը գանձէ եւ զեղչի գործողութիւններ ալ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուտի խորշեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ եւ արժեթուղթ, սա տոկոսները վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ	3%
Վեց ամսուան համար	3½%
Մէկ » »	4—
Երկու » եւ աւելի	5—

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին եւ Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով եւ փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ եւ մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն ղրուշ 52 ոսկեդրամ։ 50—38

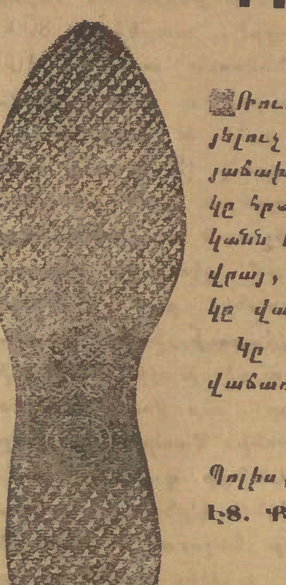

ԲՐՈՎՈՏՆԻՔ

Ռուսական դիմացկուն և վայելուչ լաստիկներ։ Մեր յարգոյ յաճախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս 1888 թուականին և մարքան կրող լաստիկին վրայ, որ համաշխարհիկ համբաւ կը վայելէ։

Կը ծախուի կօշիկի գլխաւոր վաճառատուներուն մէջ։

Ընդհ. մթերանոց

Պոլիս, Պէօյիւք Թիճարէթ խան, ԼԶ. ԲԷՕԼԼԷՐ, յաջորդ Ֆէրտինանտ Շմիտ։

50—12

1888
ТОВ. РУСО-ФРАНЦ ЗАВОДЪ ПРОВОДНИКЪ РИГА

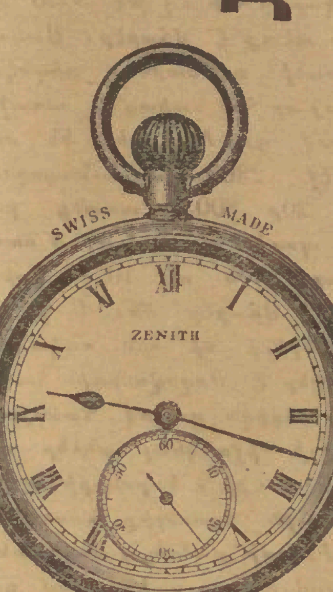

ՁԵՆԻԹ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՀՌՉԱԿ ՎԱՅԵԼՈՂ,
միակ ժամացոյցը իր նրբախնամ յօրինուածքին, իր բարձրաւութեան, իր տոկունութեան և իր բարձր ճշդութեան համար, յատկութիւններ՝ որոնք բոլոր Արուեստահանդէսներու մէջ իրաւապէս արժանացուցած են զայն ամենաբարձր վարձատրութեանց, և որոնց համար կարելի է միշտ զայն յանձնարարել և երաշխաւորել։ Իբրեւ կատարելագործութեան վերջին բառը՝ ժամագործական ճարտարարուեստին արդի կալուածին մէջ, ՁԵՆԻԹ ժամացոյցը լիովին կ'արդարացնէ իրեն ընծայուած անունը։

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ՓԱՐԻԶ, 1900
ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ.—ՆԷՕՇԱԴԷԼԻ ԴԻՏԱՐԱՆԻՆ. 1903
ԱՐՏԱՔՈՅ ՄՐՑՄԱՆ.—ԱՆԴԱՄ ԺԻՒՐԻԻ, ՄԻԼԱՆ. 1906
Եւն. եւն. եւն.

ԱՄԷՆ ՄԵՏԱՂԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ
Ընդհ. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար — Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ ԵՒ ԸՆԿ.
Մեծ վաճառատուն ժամացոյցներու, շղթաներու և գոհարեղէններու
ԹԻՒ 16 — ՊԱՀՃԷ ԳԱՊՈՒ — ԹԻՒ 16
Օրօզդի-Պաք հաստատութեան դիմացը
Ի Բերա, կը գտնուի գոհարավաճառ Տ. Տ. ԷՔՄԷՔՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ քով,
Թիւ 400 Մեծ-Փողոց . 50—36

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալեպպօ	1069	Տիտօ	4311	Հինայկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքզ	3607	Տոմինօ	938	Հինտօս	3720	Մէքսիքօ	3557	Սիրիօ	1735
Անճէլօ	1541	Տեւրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթինօ	2277	Տրուրօ	1713	Հումպէր	595	Մոնթէլլօ		Սթէրօ	1203
Պայանօ	1822	Տինօսէօ	504	Իրկօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորոտինօ	1264	Էսկօ	3464	Իտաէօ	5540	Նէզօ	1983	Թ. Ուիլսըն	1546
Բըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օսլօ	4100	Թօպօլօ	3827
Գէյրօ	1371	Էրլօ	1841	Քլէօ	1053	Օթթօրօ	4086	Թոլէտօ	1470
Գալիպսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլփինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրիքինօ	242
Գարլօ	1244	Ֆլամինկօ	1828	Քովօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վոլկա	1914
Գաթօ	1094	Ֆլորինդօ	349	Լէօ	1053	Փլօ	510	Վոլօ	1289
Չիքաքօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէքսինթօն	2272	Պիզանօ	3329	Վիլսըն	2391
Սոնէլօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1648	Ռինալտօ	1553	Եէնա	1350
Գոլորատօ	4235	Կիլիսնօ	1148	Լորէնզօ	3191	Ռոլլօ	1613	Զէնօ	1200
Տանկօ	2905	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռոմէօ	1789	Թորօ	
Գարօս	395	Կուիտօ	1695	Մարէնկօ	1278	Ռոզալինտ	186	Մայօ	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.

Միֆասօ շոգենաւը, նաւապետ Թօրբ։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.

Թոֆիօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆարն, նոյ. 10ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թիւ 22 24, Պիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—34

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող
շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սկոփ	Նաղողեա
Մեմֆիս	Էմէյլա
Ռամզէս	Պուզիրիս
Թէպզըր	Մէօրիս
Նուրոսէ	Սոլիս
Նավարինօ	Ֆարօս
	Թիպա

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար սենեակներ ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ առանձնական թեւով ճամբորդներ կ'առնեն բայց սենեակներ չունին։ Տոմսակի՝ Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց համար Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար տոմսակներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուիթալ խան, Պանկէ գարաս, Պոլիս
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ ԸՆԿ.
50—7 31 Ջէյմս Սդրիթ, Լիվըրպ.

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերութ.
Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկը
Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Օսմանիէ շոգենաւը նաւապետ Կաթէչի, չորեքշաբթի, 6 նոյեմ. 1907 (Ը Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ. իսկ հինգշաբթի 7 նոյեմ. 1907 (Ը Ե), կէսօրէ ետքը, ժամ 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միտիլլի, Իզմիր եւ Պիրէոն։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Բէյրութ շոգենաւը, նաւապետ Ֆինտէյ, նոյ. 9ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Իզմիր, Սաքըզ, Հայֆա, Մերսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Փորթ-Սայիտ եւ Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթ խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
[illegible] ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Նոյ. 5ին, Մինկրէլի, Մարսիլիայէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Նոյ. 5ին, Ֆրիժի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։
Նոյ. 6ին, Մինկրէլի, Սեւ Ծով։

Ա. կարգ	Փարիզի համար	200	ֆր.
» »	Մարսիլիայ »	160	»
Բ. »	Փարիզի »	150	»
» »	Մարսիլիայ »	120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբբի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ քարափին վրայ։
15 50—38 Բ. ՈՐՖՈՒԼ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (218)

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

Գեղանի Կոմսուհիի Մը ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ
ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

ԺԹ.
ԴԱՐՁ ԴԷՊ Ի ԴՂԵԱԿ

Քանի մը շաբաթներ ալ անցան։ Ցեռոյ դատարանը արձակեց իր վճիռը։ Կոմսին օրինաւոր զաւակը ճանչցուեցաւ Ռօզ-Լիզօն։ Մեծ ուրախութիւն մը տիրեց հովտին մէջ, ուր ամէն մարդ հետաքրքրութեամբ կը հետեւէր այդ դէպքին իրադարձութիւններուն։ Ռօզ-Լիզօն ամէնուն բարեկամուհին էր, այնպէս որ ամէնքն ալ ուրախացան դատարանի վճռին վրայ։ Միայն մէկուն դէմքը տխուր մնաց։ Հանրիօն էր այդ մարդը։ Ռօզ զգաստ յանդիմանանք մը ուղղեց անոր, ըսելով.

—Միայն դուն չես հրճուիր...

—Պատճառը սա է որ Մար-ա-լ'Օէ պիտի հեռանաս, Լիզօն... Հարուստ, պատուուած ու յաղթական ես հիմա..., Եւ մենք, խեղճ մարդիկ, ալ չպիտի տեսնենք քու երեսդ, այլ հեռուէն հեռու միայն պիտի կրնանք տեսնել, երբ միթէ իյնանք և դուն բարեհաճիս մինչեւ հոս գալ։

Ռօզ-Լիզօն դժգոհ շեշտով մը պատասխանեց.

—Հանրիօ, ինչո՞ւ համար վիշտ կը պատճառես, քանի որ գիտես թէ ճշմարիտ չէ ըսածդ և թէ իմ կեանքիս մնացեալ մասին մէջ այն պիտի ըլլամ ձեզի համար, ինչ որ եղած եմ մանկութեանս միջոցին...

—Այսօր այնպէս կը կարծես... Բայց վաղը պիտի մոռնաս...

—Երբե՛ք, ըսաւ Ռօզ աշխուժով և գրեթէ վայրոյթով։

—Կիները փոփոխամիտ կ'ըլլան։

—Հանրիօ, սրտիդ զգացումներուն վրայ կասկած կ'արթնցնես մտքիս մէջ...

—Վերջապէս պիտի տեսնենք, ըսաւ Հանրիօ։

Ու գլուխը կը ցնցէր։

Դեռատի աղջիկը կարեկցանքի ակնարկ մը ձգեց Հանրիօյի վրայ։ Այս վերջինը այնքան տխուր էր որ Լիզօնի բարկութիւնը իջաւ, տեղի տալով խոր կարեկցութեան մը և խանդաղատանքի մը։

—Քու յամառութեանդ պիտի յաղթեմ և պիտի հասկնամ թէ ի՛նչ կը խորհիս...

Պ. տը Բրուա-Վիթրէ ա'լ երկար չսպասեց։ Ռօզ-Լիզօն իր օրինաւոր զաւակը ճանչցուելուն պէս՝ որոշեց Մար-ա-լ'Օէն հեռանալ։ Տօրնաք խոհանոց գացած էր՝ աղիւսներուն տակէն հանելու համար երկաթէ արկղ մը՝ երեք կախ-փականքով ու ապահովութեան փականքով մը ամրափակուած։ Կոմսին յանձնեց զայն, իբր թէ աննշան առարկայ մը ըլլար։

—Ահաւասիկ այն գանձը զոր առաջուց ինծի յանձնած էիք. պարոն կոմս... Իրաւ որ շատ լաւ ըրեր էք՝ ձեր քրոջ և քեռորդիներուն տրամադրութեան տակ չձգելով այդ գանձը։ Եթէ ո՛չ՝ հիմա մեծ բան մնացած չպիտի ըլլար այն երկու միլիոնէն, որ արկղին մէջ պահուած է...

Արդարեւ այդ արկղին մէջ կը գտնուէին բոլոր այն արժեթուղթերը, զորս իր դրամարկղէն հանած էր կոմսը գիշեր ատեն՝ Ռուաեօմօնթի դղեակին մէջ։ Կոմսը իր ձեռքին մէջ պահեց ուղղամիտ փայտահատին ձեռքը, ըսելով.

—Երջանիկ օրեր անցուցի ձեր մօտ... Շատ սերտ կերպով կապուած էք իմ կեանքիս։ Երախտապարտ չեմ կրնար բացարձակ բաժանումի համակերպիլ... Ռօզ ու ես դղեակին մէջ վերահաստատուելնուս պէս՝ դուք ալ պիտի հետեւիք մեզի... Դղեակին մէջ կամ շուրջը ուզած աշխատութիւնդ կրնաք կատարել։

—Դարաստանին և թէրասներուն ծառերը կը կտրեմ, ըսաւ Տօրնաք միամտօրէն։

—Ոչ, ծառերուս ձեռք դպցնել չըլլար, պատասխանեց կոմսը խնդալով. ընդհակառակը պիտի յարգէք զանոնք...

—Ինչպէս որ կ'ուզէք, պայմանաւ որ անգործ չմնամ։

—Հիմա սա նամակը դղեակ տարէք...

Կոմսը քանի մը տող գրեց ու պահարանին մէջ դրաւ նամակը։ Պահ մը վարանեցաւ։ Որո՞ւ ուղղէր այդ նամակը։ Դղեակին մէջ ո՞վ էր տէրը։ Երկու եղբայրներուն անունը գրեց պահարանին վրայ։ Տասը տողէ բաղկացած էր այդ նամակը և սապէս կը սկսէր. «Պ. կոմս տը Բրուա-Վիթրէ, վաղայսօրդ օրը, կէսօրէն երեք ժամ յետոյ, Ռուաեօմօնթի իր դղեակը պիտի դառնայ։ Ահաւասիկ այն հրամանները զորս կը յղէ Տիկին տը Պուրիանի և իր զաւակներուն...

Ցեռոյ ծերունի կոմսը իր հրամանները կուտար, քանի որ այս անգամ ա՛լ տիրացած էր Ռուաեօմօնթի։ Ինչքէր մատակարարելու արգելքին բարձումը և Ռօզի իբր օրինաւոր զաւակ ճանչցուիլը դիւրացուցած էին այն ձեռնարկը, որով կոմսը ետ առած էր իր քեռորդիներուն ըրած նուէրը։ Քանի որ օրինաւոր ժառանգորդուհի մը երեւան ելած էր, նախապէս եղած նուիրատուութիւնը կը ջնջուէր ինքնին։ Այո՛, կոմսը անվիճելի տէրն էր Ռուաեօմօնթի։ Յաջորդ օրը, ճաշէն յետոյ, Բրուա-Վիթրէ իր աղջկան ըսաւ ժպտագին.

—Օրիորդ, պչրոտ արդուզարդ մը ըրէք և ջանացէք գեղեցկանալ...

—Ո՞ւր պիտի երթանք։

—Ռուաեօմօնթ կը դառնանք։

Օդը հիանալի էր։ Երկինքը վճիտ կապոյտ գոյն մը ունէր և ամպի ծուէն չէր տեսնուեր։ Սաստիկ տաք մը կ'ընէր և ամրան մօտաւորութիւնը կը զգացուէր արդէն։

Ժամը երկուքի ատեններ, իրենց տրուած հրահանգներուն համաձայն, Լօրան ու Միշէլ քառաձի կառք մը ղրկած էին Տօրնաքի բնակարանը։ Ծաղկի խաչոր փունջերով զարդարուած էր կառքը։ Նախ Ռօզ-Լիզօն կառք նստաւ, յետոյ կոմսը։ Ու յամբօրէն դէպ ի Ռուաեօմօնթ ճամբայ ելաւ կառքը։ Կոմսը ուզած էր որ իր աղջիկը յաղթական մուտք մը ընէ դղեակին մէջ։ Ճամբուն երկայնքը կը տեսնուէր գիւղացիներու և գեղջկուհիներու բազմութիւն մը՝ սիրունիկ կոմսուհին տեսնելու համար։ Այրերը կը հանէին իրենց գլխարկները, իսկ կիները համբոյրներ կը ղրկէին։ Լիզօն, չափազանց յուզուած, կը կրկնէր շարունակ.

—Ձերն եմ... Միշտ ձեր բարեկամուհին պիտի ըլլամ...

Վերջին թէրասին կողմը, ջուրին եզերքը, մոգական տեսարան մը պարզուեցաւ։ Կոմսին տուած հրամաններուն համաձայն, թէրասներն ու ամբողջ դղեակը կորսուած էին ծաղիկներու տարափին տակ։ Ծաղիկները կոխկրտելով կը յառաջանային ձիերը և կառքին անիւները կը մխրճուէին ծաղիկէ կոյտերու մէջ։ Թէրասներու ամբողջ երկայնքը, դղեակին բոլոր պատուհանները, շէնքին սանդուխը և բոլոր ճամբաները ծաղիկներով խճողուած էին։

Կոմսը լուրջ ու երջանիկ երեւոյթ մը ունէր։ Իսկ Լիզօն ուրախութենէն կ'արտասուէր։ Տօրնաք ու Լուիզ առաջին թէրասին վրայ կը սպասէին կոմսին ու աղջկան։ Լիզօն ամէն կողմ փնտռեց Սիպոլիօն. բայց չկրցաւ գտնել ու սիրտը սեղմուեցաւ։ Իր ծնողքին ընկերակցութեամբ եկած էր Հանրիօ քիչ մը առաջ, այդ յաղթական մուտքին հանդիսատես ըլլալու համար։ Սակայն դղեակ մտած ատեննին Տօրնաք ու Լուիզ աչքէ կորսնցուցած էին իրենց զաւակը։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՇԱՃԵԱՆ